

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

r.5
1976

teoretisk tidsskrift for
Kommunistisk Forbund Marxister-Leninister.

**DERFOR STIFTES
PARTIET I 1976**

**SOVJETKAPITALISMEN OG
VARESPØRGSMÅLET**

FORLAGET OKTOBER

DETTE NUMMERS INDHOLD

Dette nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT indeholder følgende artikler:

I *Lederen: Derfor stiftes partiet i 1976* redegøres der for, på hvilken baggrund KFMLs forbundsledelse har vedtaget, at det partiforberedende arbejde er gået ind i slutfasen. Der redegøres for hvorfor der i 1968 blev stiftet en partiforberedende organisation i stedet for et parti. Og betingelserne for stiftelsen af partiet i dag bliver trukket op.

I *Hvorfor et kommunistisk parti?* gives et rids af partiteoriens udvikling fra Marx og Engels til Mao Tsetung.

I *Supermagterne og den internationale klassekamp* fremlægges en analyse af den internationale klassekampssituation. Artiklen kommer ind på udviklingen af forholdet mellem supermagterne, mellem supermagterne og de antiimperialistiske kræfter og Danmarks placering i de internationale modsætninger.

I *Sovjetkapitalismen og vare spørgsmålet*, der er oversat fra det norske MATERIALISTEN, (der udgives af Arbeidernes Kommunistparti m-l's (AKPm-l)'s Oslo Universitet), kritiseres den norske nyrevisionist, Hans Ebbing, som har hævdet, at der ikke i sovjetsamfundet findes træk, der kan begrunde, at Sovjetunionen kaldes kapitalistisk. Artiklen tilbageviser Ebbing og gennemgår systematisk, hvorledes vareproduktionen er udviklet, at produktionsmidlerne har varekarakter, og at arbejdskraften ligeledes købes og sælges som en vare. Desuden påvises det, at det sovjetkapitalistiske samfund er et imperialistisk samfund; bl.a. belyses den sovjetiske kapitaleksport.

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Redigeres af et udvalg. Ansv. redaktør: Morten Meisner

Redaktionen afsluttet 15. februar 1976

Abonnement: kr. 40,- for 4 numre. Pengene indsættes på
giro 9 214127, Forlaget *OKTOBER*, Ravnsborg
Tværgade 7, st.tv., 2200 København N.

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Nr.5
1976

Teoretisk tidsskrift for
Kommunistisk Forbund Marxister-Leninister.

FORLAGET OKTOBER

1976

TIL LÆSERNE:

I sidste nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT opfordrede vi læserne til at indsende diskussionsindlæg. Denne opfordring er ikke blevet fulgt. Derfor skal den gentages her som en *kraftig* opfordring. Det er gennem diskussioner, gennem afprøvning af synspunkterne, gennem kritik af artiklerne og gennem uddybning af dem, at den marxistisk-leninistiske politik udvikles.

Vi gør igen opmærksom på, at tidsskriftet ikke er et organ for vedtagne og gennemtyggede resolutioner eller programmer. Redaktionen bringer artikler, som ud fra KFMLs grundlag analyserer klassekampen internationalt og i Danmark, og i artiklerne rejses også spørgsmål, som ikke i detaljer er blevet gennemdrøftet i forbundet.

Og igen: Kom med indlæg — også gerne med indlæg, som tager et andet udgangspunkt end KFMLs.

Og endelig: Sælg KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT. Skaf abonnenter. Oplaget stiger støt og hurtigt. Men det kan aldrig stige nok...

Redaktionen

**MARXISTISK-LENINISTISK FORLAG (MLF) HAR
SKIFTET NAVN TIL FORLAGET OKTOBER. DER-
FOR KOMMER KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT NU
PÅ FORLAGET OKTOBER.**

DETTE NUMMERS INDHOLD

Dette nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT indeholder følgende artikler:

I Lederen: Derfor stiftes partiet i 1976 redegøres der for, på hvilken baggrund KFMLs forbundsledelse har vedtaget, at det partiforberedende arbejde er gået ind i slutfasen. Der redegøres for hvorfor der i 1968 blev stiftet en partiforberedende organisation i stedet for et parti. Og betingelserne for stiftelsen af partiet i dag bliver trukket op.

I Hvorfor et kommunistisk parti? gives et rids af partiteoriens udvikling fra Marx og Engels til Mao Tsetung.

I Supermagterne og den internationale klassekamp fremlægges en analyse af den internationale klassekampssituation. Artiklen kommer ind på udviklingen af forholdet mellem supermagterne, mellem supermagterne og de antiimperialistiske kræfter og Danmarks placering i de internationale modsætninger.

I Sovjetkapitalismen og varespørgsmålet, der er oversat fra det norske MATERIALISTEN, (der udgives af Arbeidernes Kommunistparti m-l's (AKPm-l)'s Oslo Universitet), kritiseres den norske nyrevisionist, Hans Ebbing, som har hævdet, at der ikke i sovjetsamfundet findes træk, der kan begrunde, at Sovjetunionen kaldes kapitalistisk. Artiklen tilbageviser Ebbing og gennemgår systematisk, hvorledes vareproduktionen er udviklet, at produktionsmidlerne har varekarakter, og at arbejdskraften ligeledes købes og sælges som en vare. Desuden påvises det, at det sovjetkapitalistiske samfund er et imperialistisk samfund; bl.a. belyses den sovjetiske kapitaleksport.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Derfor stiftes partiet side 5

Hvorfor et kommunistisk parti? side 17

**Supermagterne og den
internationale klassekamp side 29**

Sovjetkapitalismen og vare spørgsmålet ... side 43

DERFOR STIFTES PARTIET I 1976

KFMLs forbundsledelse har besluttet, at KFML skal sætte alle kræfter ind på skabelsen af det kommunistiske parti i år. På baggrund af denne beslutning beskæftiger lederen sig med baggrunden for, at KFML blev dannet i 1968. Hvorfor blev der ikke allerede dengang dannet et parti? — og lederen vurderer betingelserne for dannelsen af partiet i dag.

På sit møde i december 1975 har KFMLs forbundsledelse besluttet at igangsætte en programdiskussion med henblik på at stifte det kommunistiske parti på en kongres i efteråret 1976.

Med denne beslutning har forbundsledelsen opsummeret en bred enighed i forbundet om, at det partiforberedende arbejde befinder sig i sin sidste fase.

Hvad er baggrunden for, at KFML mener det nødvendigt og muligt at stifte det kommunistiske parti i efteråret 1976? KFML har virket som partiforberedende organisation i snart otte år. Hvad er det, der gør, at KFML nu nærmer sig det partiforberedende arbejdes afslut-

ning? Hvilke objektive betingelser findes der for dannelsen af partiet? — Og hvilke subjektive?

DE OBJEKTIVE BETINGELSER FOR DANDELSEN AF PARTIET

I modsætning til dele af "venstre-fløjen", som mener, at det revolutionære parti vokser frem af den spontane bevægelse i arbejderklassen, har KFML bestandigt understreget, at det revolutionære kommunistiske parti dannes som et resultat af de kommunistiske kadrers målrettede arbejde for at skabe partiet på et marxistisk-leninistisk grundlag.

De historiske erfaringer viser, at udviklingen af arbejderklassens revolutionære fortrop på én og samme tid er et resultat af arbejderklassens kamp mod kapitalismen og en forudsætning for, at denne kamp fører til sejr. Men eftersom der i arbejderklassen selv eksisterer modsætninger mellem en klassebevidst kerne, der erkender kampens lovmæssigheder og deraf udleder perspektivet for kampen, og en mindre bevidst del, som enten er begrænset af en snæver økonomistisk horisont eller kun forlader sig på den spontane, spredte og ukoordinerede kamp, vil det organiserede udtryk for arbejderklassens mest fremskredne bevidsthed, det revolutionære parti, opstå, før partiets perspektiv er udbredt i arbejderklassen. Det kommunistiske parti opstår ikke som et færdigt og accepteret ledende parti, som hele arbejderklassen slutter op om. Tværtimod skabes partiet i kamp mod spontaneisme, økonomisme og andre borgerlige tendenser i arbejderklassen.

De historiske erfaringer bekræfter dette. Da Marx og Engels skrev det kommunistiske manifest og fremhævede kommunisterne som arbejderklassens fortrop (se den efterfølgende artikel), udgjorde denne fortrop mindre end en tusindedel af en promille af proletariatet. Langt den overvejende del af proletariatet var enten under direkte kontrarevolutionær indflydelse eller havde en bevidsthed, som var begrænset til den allersnærvreste spontane kamp for den umiddelbare eksistens.

Da de russiske socialister dannede deres parti, var partiet lille og havde begrænset indflydelse. Først efter lange og seje indre kampe i partiet udskilte der sig et revolutionært

parti, det bolsjevikiske, som måtte tilkæmpe sig ledelsen af arbejderklassens kamp.

Da Kinas kommunistiske Parti blev stiftet i 1921, repræsenterede de delegerede mindre end hundrede kommunister, revolutionær politik havde så godt som ingen rod i den talmæssigt meget lille arbejderklasse og slet ikke i bondemasserne.

Da Albaniens kommunistiske Parti (i dag: Albaniens Arbejdets Parti) blev stiftet i 1941, bestod det af få hundrede kadrer, som påtog sig opgaven at lede det albanske folk i kampen mod den italienske fascisme, for national befrielse og socialisme.

Disse revolutionære partier blev alle stiftet ud fra den grundlæggende opfattelse, som Mao Tsetung har sammenfattet således:

"Strategisk bør vi foragte alle vore fjender, men taktisk bør vi tage dem allesammen alvorligt. Dette betyder også, at vi må foragte fjenden med hensyn til helheden, men at vi må tage ham alvorligt med hensyn til hvert enkelt konkret spørgsmål. Hvis vi ikke foragter fjenden med hensyn til helheden, vil vi begå oportunistens fejl. (1) Marx og Engels var kun to enkeltpersoner, og alligevel erklærede de allerede på det tidlige tidspunkt, at kapitalismen ville blive styrtet i hele verden. Men i behandlingen af konkrete problemer og specifikke fjender, vil vi begå æventyrpolitikens fejl, medmindre vi tager dem alvorligt." (Mao Tsetung, cit. fra Citater fra Mao Tsetung, Kbh. 1968, si. 79).

Hvad er kernen i Mao Tsetungs opfattelse? Og hvorledes kan denne opfattelse bruges på spørgsmålet om dannelsen af det kommunistiske parti?

Kernen i Mao Tsetungs opfattelse er, at kapitalismens fald er uundgåelig, og at proletariatet er uovervindeligt. Men for at styrte kapitalismen er det nødvendigt med et revolutionært parti; når marxister-leninister siger, at kapitalismens fald er uundgåelig, så *forudsætter* de, at proletariatet vil bekæmpe borgerskabet, og at proletariatet fører kampen igennem til sejr under ledelse af det kommunistiske parti.

Modsætningen mellem borgerskabet og proletariatet er en antagonistisk, dvs. en uforsonlig modsætning; denne modsætning fører til uafbrudt kamp, og så længe denne kamp eksisterer findes der et latent behov for en ledelse af proletariatets kamp; der findes et latent behov for det revolutionære kommunistiske parti. Og selve dannelsen af partiet er udtryk for, at de kommunistiske kadrer har forvandlet erkendelsen af den proletariske ledelses historiske nødvendighed til politisk-organisatorisk handling.

Med andre ord: Så længe klassekampen udspilles mellem bourgeoisiet og proletariatet, så længe er det en *strategisk* nødvendighed, at der dannes og udvikles et revolutionært kommunistisk parti.

I strategisk henseende kan det således ikke være afgørende, om det parti, der stiftes, er et lille parti, som har beskeden indflydelse og står over for en mur af mægtige fjender. Stiftelsen af Kinas kommunistiske Parti i 1921 er et eksempel på stiftelsen af et parti af den type, som her ridses op. Men udgangspunktet var fortsat, at selv om fjenden syntes overmægtig, så var han dog en papirtiger, dømt til nederlag og undergang. Det var det strategiske perspektiv ved dannelsen

af Kinas kommunistiske Parti; partiets opgave var at tage ledelsen af proletariatets kamp for det strategiske mål: omstyrtelsen af den tilsyneladende så mægtige fjende for at realisere socialismen og kommunismen.

Konklusionen er således, at *de objektive strategiske betingelser for dannelsen af partiet til enhver tid er til stede, fordi proletariatet uafbrudt befinder sig i uforsonlig klassekamp mod borgerskabet.*

DE TAKTISKE BETINGELSER FOR ML-POLITIK VED KFML's STIFTELSE I 1968.

Dette betyder atter, at kommunisters *taktiske* overvejelser omkring stiftelsen af partiet kun kan dreje sig om, *hvornår* partiet skal stiftes og ikke, om det overhovedet skal stiftes. Og eftersom stiftelsen og eksistens af et revolutionært parti er en bydende historisk nødvendighed, kan udskydelsen af partiets dannelse kun retfærdiggøres af helt specifikke taktiske hensyn.

Det parti, som KFML vil stifte i efteråret 1976, er opstået i uforsonlig kamp mod den moderne revisionisme. Ligesom de kommunistiske partier i sin tid, efter Første Verdenskrig, opstod i uforsonlig kamp mod reformismen og var en sejr for proletariatets revolutionære linie over borgerskabets linie i arbejderbevægelsen, på samme måde er de marxistisk-leninistiske partier, som opstår i disse år, blevet skabt i uforsonlig kamp mod en ny borgerlig linie i arbejderbevægelsen, mod den revi-

sionistiske, som i 1950'erne og 60'erne splittede den kommunistiske verdensbevægelse.

Men i Danmark dannede de første marxist-leninister, som brød med DKPs moderne revisionisme, ikke øjeblikkeligt et andet parti. De dannede en *partiforberevende* organisation, KFML.

Det rejser spørgsmålet: Var der i Danmark specifikke taktiske hensyn, som måtte tages, og som udelukkede den direkte stiftelse af partiet? Hvorfor blev det kommunistiske parti ikke stiftet i 1968 i stedet for KFML?

Der var flere grunde:

For det første fandtes der kun omkring en håndfuld marxister-leninister, som endog havde begrænset erfaring i marxistisk-leninistisk arbejde; dertil kom andre, som kun i ganske kort tid havde orienteret sig i marxistisk-leninistisk retning. Til sammen udgjorde de en gruppe, som politisk var meget svag. De havde et fælles ønske om at arbejde for genrejsningen af det kommunistiske parti, men var iøvrigt uenige om eller uafklarede omkring en lang række vigtige politiske spørgsmål. Det vil føre for vidt at komme ind på disse spørgsmål her; det centrale er, at den gruppe, der stiftede KFML, ikke havde et tilstrækkeligt fællesgrundlag til at udgøre en partikerne, der kunne opfylde blot de mest beskedne krav til et kommunistisk parti.

Udviklingen skulle da også vise, at det KFML, der blev stiftet i 1968, blev ramt af en række indre splittelser; der førte til, at forbundet to år senere, i 1970, var nær ved at blive udslettet.

Dette viser, at grundlaget for at stifte en marxistisk-leninistisk orga-

nisation var svagt. Den opgave, som KFML satte sig, at skabe *grundlaget* for et marxistisk-leninistisk parti først gennem grundige studier og senere gennem stadig udvidet praksis, var en rigtig opgave ud fra de dårlige forudsætninger, der fandtes i 1968. Ved at stifte en *partiforberevende* organisation, undgik man at begå den æventyrpolitiske fejl at erklære partiet i en situation, hvor det blot ville være en tom proklamation, og hvor en række elementære forudsætninger for stiftelsen af et parti ikke var til stede.

Marxist-leninisternes *teoretiske og politiske* svaghed var således den ene af grundene til, at partiet ikke blev dannet.

Men denne grund kan ikke adskilles fra klassekampssituationen og fra situationen for venstrefløjen.

VS var blevet dannet i december 1967. VS' dannelse var et udtryk for et protest fra venstre i SF mod dette partis støtte til den socialdemokratiske administration af monopolkapitalens Danmark under det "røde kabinet"; det "røde kabinet" var en socialdemokratisk regering, dannet efter valget i 1966; det var en mindretalsregering, som støttede sig på et SF, der ved valget havde opnået 300.000 stemmer. Da denne regering ville have SF til at støtte indefrysningen af en dyrtidsportion, sprak SF midt over. Højrefløjen under partiformand Aksel Larsen ville sluge indefrysningen, mens venstrefløjen sagde fra, selv om det ville sprænge samarbejdet med Socialdemokratiet.

Venstrefløjen kom i mindretal, meldte sig ud af partiet og stiftede VS. Stiftelsen af VS faldt sammen med det kraftige europæiske opsving

i den antiimperialistiske kamp; det var solidaritetsarbejdet med Vietnam, som var det centrale led i denne kamp, og kampen udviklede sig til at blive en kamp, rettet mod den amerikanske imperialisme. Samtidig prægedes klassekampen af en række studenteroprør, som med større eller mindre klarhed vendte sig mod kapitalismen. Noget større opsving i arbejderklassens kampe fandt kun sted i Frankrig, maj 1968, og delvis i Italien.

Også i Danmark var der et stort opsving for den antiimperialistiske kamp og der var røre blandt de studerende. Men i Danmark som i resten af Europa var kampene forbundet med og præget af, hvad man kaldte den antiautoritære tendens. Skytset blev rettet mod autoriteter som sådan — og også mod teoretiske "autoriteter". Marxismen blev henvist til historiens museum sammen med det leninistiske parti.

Den antiautoritære tendens' klassemæssige rødder var den småborgerlige individualisme blandt de studenter, som var i bevægelse; en forståelig reaktion mod politisk og ideologisk undertrykkelse og mod bureaukratiserede "venstre"partier blev forvandlet til en reaktion mod organiseret og disciplineret arbejde overhovedet.

Da KFML blev stiftet i september 1968, var disse tendenser stærkt dominerende inden for venstrefløjen, og denne antiautoritære tendens var den væsentligste grund til, at VS blev et kaos af strømninger og fraktioner; der fandtes ikke i VS tendenser, som kunne dæmme op for disse strømninger; tværtimod fandtes der en række ledere, som kun overfladisk

havde gjort op med SFs reformisme. En del af dem vendte tilbage til SF, andre gik til DKP, og atter andre fortsatte deres reformistiske politik i VS' regi.

Men det var i og omkring VS, at bevægelsen var, og det var i forhold til denne bevægelse, at KFML skulle virke, for *der fandtes reelt ingen anden venstregående bevægelse*. Arbejderklassens kampe var på nulpunktet, den marxistiske teori interesserede kun ganske få, og de "samfundskritiske" studenter lå under for de antiautoritære anarkistiske tendenser.

Denne situation måtte uundgåeligt præge det nystiftede KFML. Og denne situation betød, at *selv om stiftelsen af KFML objektivt betød et afgørende spring i udviklingen frem mod en marxistisk-leninistisk kraft i den danske klassekamp, så var de ydre omstændigheder ved stiftelsen af en sådan karakter, at forbundet fra sin stiftelsesdag stod i en defensiv situation!* Der var udbredt fjendskab mod organiseret revolutionær virksomhed på et marxistisk-leninistisk grundlag; der var så godt som ingen forståelse for nødvendigheden af at skabe et revolutionært parti; kort sagt var de dominerende tendenser på venstresiden i dansk politik i modsætning til den linie, forbundet stiftedes på.

Således var de ydre betingelser ved stiftelsen af KFML. Derfor ville det have været æventyrpolitik at stifte partiet. Det var nødvendigt med en længere periode, hvor marxist-leninisterne kunne propagandere partiets nødvendighed; og det var nødvendigt med en længere periode, hvor marxist-leninisterne kunne udvikle en revolutionær politik på basis

af en afprøvning af det marxistisk-leninistiske principgrundlag i praksis.

DE TAKTISKE BETINGELSER FOR STIFTELSEN AF ET KOMMUNISTISK PARTI I DAG.

De betingelser for stiftelsen af KFML, som vi ridsede op i forrige afsnit, er kun de ydre *umiddelbare* betingelser, således som de fremtrådte i 1968. Vi har ikke gjort rede for, *hvorfor* klassekampsudviklingen var, som den var; vi har ikke analyseret, *hvorfor* venstresvinget i 1968 fik de former, det fik; vi har ikke set på, hvad den kapitalistiske højkonjunktur og ikke-eksistensen af et revolutionært parti betød for den form, venstresvinget fik.

I denne artikel må vi nøjes med at konstatere, hvilke betingelser, der var; en senere analyse i forbindelse med en grundig fremstilling af KFMLs historie må tage de dybere årsager til situationen i 1968 op.

Men det er klart, at samtidig med, at venstresvinget fik et bestemt udtryk og skabte de betingelser for revolutionært arbejde, som er op-ridset i forrige afsnit, så var KFML *selv* et resultat af venstresvinget.

Lige siden midten af tresserne, hvor bruddet i den kommunistiske verdensbevægelse var en fuldbyrdet kendsgerning, og lige siden DKP endegyldigt cementeredes på en revisionistisk linie, har der eksisteret et objektivt behov for en organiseret marxistisk-leninistisk politik. Men

først venstresvinget i 1968 bragte et sådant opbrud til venstre for SF og DKP, at der kunne skabes en *kim*, der kunne vokse sig stærk og lægge grunden til et revolutionært parti i Danmark.

Det partiforberedende arbejde, som fulgte på KFMLs stiftelse, har udviklet det marxistisk-leninistiske grundlag og den revolutionære praksis. Men selv om det marxistisk-leninistiske grundlag blev fæstnet og konsolideret gennem kampe i organisationen, så fik selve det, at man koncentrerede sig om at *forberede* dannelsen af partiet, bestandigt til konsekvens, at forbundet *udskød* dannelsen af partiet.

Hvorfor?

For det første var de objektive betingelser i en lang periode mere end ugunstige; forbundet var i en periode så lille, at det ikke havde kræfter til at udvikle politikken og nå ud med sine synspunkter; denne trængte situation førte igen til, at forbundet havde tendenser til indadvendt sektetisk virksomhed; og denne sektetisme hæmmede yderligere forbundets udvikling. Forbundet koncentrerede sit arbejde omkring debatten med strømninger inden for venstrefløjens til venstre for DKP. Først i 1972-73 gjorde forbundet op med denne "venstrefløjsdebat" linie og påbegyndte udviklingen af en egen selvstændig politik og egen selvstændig praksis i forhold til klassekampen.

Men i hele den defensive periode udviklede der sig i forbundet en forestilling om, at dels lå partiets stiftelse langt ude i fremtiden, og dels var det parti, man engang skabte, nærmest et ideelt parti, der opfyldte alle de krav, der stilles til et parti, *der allerede har en omfattende*

ledelse af arbejderklassens kamp.

Og denne opfattelse af partidan- nelsen eksisterede ud over den defen- sive periode, ned gennem den offen- sive periode fra 1972-73 og helt frem til sommeren 1975.

I KFML er denne *idealistiske* opfattelse af partiet blevet gennem- kritiseret, og resultatet af denne kritik har været forståelsen for, at det kommunistiske parti kan og skal stiftes, når der findes en enhed blandt kadrerne omkring et marxis- tisk-leninistisk principgrundlag, som er partiets *strategiske vejledning til taktisk handling*.

Det betyder, at partiet ved sin stiftelse må vedtage et program, som angiver hovedretningslinierne for partiets politik. Ud fra disse hoved- retningslinier kan taktikken på de konkrete klassekampe udvikles; der- med kan partiets konkrete handlinger målrettes og underordnes en over- ordnet revolutionær strategi.

Men det er naturligvis ikke nok, at KFML konstaterer, at det er i stand til at udvikle et sådant grundlag, som partiet kan stiftes på i 1976.

Hvad er de objektive betingelser for, at det er *muligt* at skabe det politiske grundlag for partistiftelsen? Og: Hvorfor findes der *tilstrækkeligt gunstige betingelser* for, at partiet kan stiftes? Hvorfor mener KFML, at der kan skabes et marxistisk- leninistisk parti, som vil være i stand til at *tilkæmpe sig ledelsen af arbej- derklassens kampe i stadigt voksen- de omfang*?

— — —
For at besvare disse spørgsmål er det nødvendigt at belyse klassekamps- udviklingen og udviklingen på ven- stresiden i dansk politik. Og desuden må man belyse partistiftelsen ud fra

modsatningen mellem *nødvendig- heden af og muligheden for* at stifte partiet. For mulighederne for, betin- gelserne for, at skabe partiet er ikke blot et spørgsmål om tilstrækkeligt grundlag, en vis udbredelse, en vis praksis osv. osv. Mulighederne må ses i forhold til de krav, klassekamps- udviklingen stiller.

Er det da således, at der i udvik- lingen af klassekampen findes sær- lige træk, som gør dannelsen af partiet stadigt mere påtrængende?

Ja, det er der. Specifikt på to afgørende områder tager klasse- kampsudviklingen en sådan retning, at dannelsen af partiet bliver stadigt mere påtrængende:

Det ene aspekt er den interna- tionale udvikling. På den interna- nale klassekamps arena er vi vidne til, hvorledes rivaliseringen mellem supermagterne hastigt skærpes. Vi befinder os i en periode, hvor den ene supermagt, den amerikanske, er svækket af en række nederlag; den er i defensiven, og den er ramt af økonomisk krise. Splittelsen i den tidligere amerikansk dominerede vestlige imperialistiske lejr bliver langt fra mindre; bl.a. skærpes modsætningen mellem de europæiske kapitalistiske lande og USA. Men den væsentligste grund til USA- imperialismens svækkelse er, at USA-imperialisterne led det afgøren- de nederlag i Indokina. Dette neder- lag har yderligere styrket Den Tredje Verdens kamp imod den amerikanske imperialisme.

USA-imperialismens svækkelse har ført til *en afgørende forandring i de internationale styrkeforhold*. Selv om den amerikanske imperialismes svækkelse på lang sigt peger frem mod imperialismens endeligt og fol-

kenes sejr, så *udnyttes* denne svækkelse til en verdensomspændende offensiv fra socialimperialismens side.

Denne offensiv kommer bl.a. til udtryk i en gigantisk oprustning, i en global flådeoffensiv, i opbygningen af baser fjernt fra Sovjetunionen, i økonomisk imperialism, bl.a. i forhold til de indiske folk, og i direkte væbnet indblanding, som vi har set det i Angola.

Den socialimperialistiske offensiv skærper naturligvis den internationale spænding, og der skabes stadigt flere situationer, hvor de to supermagter konfronteres med hinanden. Og som vi har set det før de to verdenskrige, betyder ændringer i styrkeforholdet mellem de imperialistiske magter, at faren for væbnet konflikt med verdenskrig til følge øges.

At socialimperialismen er i offensiven betyder naturligvis ikke, at den ikke møder modstand, eller slipper for vanskeligheder, affødt af egne indre modsætninger. Den fejlslagne høst er et eksempel på, at også sovjetisk kapitalisme rammes af krise, der svækker den. Men indre vanskeligheder i en situation, hvor den imperialistiske magt internationalt er i offensiven, kan meget vel øge risikoen for, at socialimperialisterne begiver sig ud i offensive æventyr på globalt plan.

Med andre ord: Skærpelsen af de internationale modsætninger øges kraftigt med den forsiggående ændring i de internationale styrkeforhold.

Og denne skærpelse stiller krav til de revolutionære. Det er netop de marxistisk-leninistiske partier og or-

ganisationer, som verden over er i stand til at gå i spidsen for kampen mod supermagterne og mod specielt den socialimperialistiske offensiv. Netop marxist-leninisterne har igennem år ført en skarp kamp mod revisionismen og mod socialimperialismen og har på grundlag af marxismen-leninismen-Mao Tsetung-tænkningen i dybden forstået karakteren af de imperialistiske modsætnings udvikling.

Danmark ligger i brændpunktet for supermagternes rivalisering. Danmark er medlem af NATO. 30 kilometer syd for Gedser trappes den sovjetiske oprustning op; de danske farvande sejles stadigt tættere af sovjetiske krigsskibe.

Denne udvikling gør dannelsen af partiet stadigt mere påtrængende. Kun det kommunistiske parti er i stand til at rejse kampen mod supermagterne, mod den sovjetiske socialimperialistiske offensiv og mod krigen. Denne kamp trænger sig på, og samtidig er den en kamp, der har svære betingelser, fordi forståelsen i den danske arbejderklasse for kampen mod supermagterne er beskedent, og fordi revisionisterne og deres medløbere propaganderer socialimperialismens interesser i Danmark.

Den internationale udvikling er således den ene af grundene til, at eksistensen af et kæmpende kommunistisk parti bliver mere og mere taktisk nødvendig.

Den anden grund er udviklingen af og skærpelsen af kapitalismens almen økonomiske krise. Monopolkapitalen, staten og fagforeningsbureaukratiet har sat en voldsom offensiv ind mod arbejderklassen; arbejderklassens levevilkår skal for-

ringes gennem lønstop, sociale nedskæringer mv. Arbejdsløsheden er kronisk og omfattende. Politisk og ideologisk strammes grebet. Hetzen mod aktionerende arbejdere og revolutionær aktivitet skærpes. Undertrykkelsen skærpes.

Også denne udvikling i den danske klassekamp gør nødvendigheden af at stifte partiet stadigt mere påtrængende.

— — —

Imidlertid er det ikke nok at se på, hvorledes mørke skyer formørker himlen internationalt og nationalt. I forbindelse med partiets dannelse må vi trække de politiske kampbetingelser frem. Og dermed kommer vi ind på de politiske styrkeforhold i Danmark.

Til trods for, at der i året 1975 var visse strejker og aktioner, som udvikledes til at rette sig imod treenigheden, monopolkapital, stat og fagbureaukrati, så var den almene tendens en afmatning i klassekampen. Arbejderklassen er i defensiven, og en væsentlig grund hertil har været SFs og DKP-revisionisternes føren kampene i 1974 ind i parlamentariske baner og som følge heraf den socialdemokratiske regerings gunstige muligheder for at gennemføre angrebene på arbejderklassen.

Selv om SF og DKP i forhold til 1974 tilsyneladende står i stampe, så skal man ikke undervurdere deres indflydelse i dele af arbejderklassen. Man skal ikke undervurdere, at den reformistiske og åbent borgerlige propaganda har vundet gehør i dele af arbejderklassen; man skal ikke glemme, at Fremskridtspartiet tilsyneladende holder stillingen.

Det svækker arbejderklassens muligheder i kampen mod monopolka-

pitalen, staten og classesamarbejdet.

Går vi fra arbejderklassens position over for monopolkapitalens overgreb til arbejderklassens og det danske folks kamp mod supermagterne og specifikt socialimperialismen, er situationen nærmest katastrofal. Den antiimperialistiske kamp, som udvikledes i 60'erne er gået i opløsning; den ødelagdes af revisionister og sekterikere, og et antiimperialistisk arbejde, som retter kampen mod *begge* supermagter findes ikke i et omfang, der er værd at nævne. Det kommunistiske parti vil stå over for at bygge dette arbejde op fra grunden.

Ikke mindst dette forhold, det svage udgangspunkt for kampen mod supermagterne, kalder på energisk virksomhed fra marxist-leninisternes side.

Samtidig med, at arbejderklassen står svagt over for monopolkapitalens offensiv og i kampen mod supermagterne, og samtidig med, at revisionisterne og venstrereformisterne bevarer deres positioner, så er vi vidne til en stadigt klarere optrækken af linierne inden for det, man siden 1968 har kaldt "venstrefløjen til venstre for DKP".

For blot nogle få år siden fandtes der inden for denne venstrefløj, bl.a. omkring kredse i VS, en dominerende "venstre"opportunistisk tendens, dvs. en tendens, som af revolutionær utålmodighed ville skyde genvej til socialismen. Ud fra en klasseanalyse, der skar lønarbejderklassen midt over, og som begrænsede arbejderklassen til kun at bestå af de vareproducerende arbejdere, dannede man sig billedet af en militant arbejderkerne, som ved hjælp at vilde strejker, alternative organise-

ringer på arbejdspladserne (anti-kapitalistiske grupper som kim til arbejdsråd) og uden om fagforeningerne ville udvikle en "selvstændig" kamp, der gav afkald på bred mobilisering omkring bredere krav. Tværtimod ville denne kerne styre direkte mod socialismen. Bl.a. på denne baggrund afviste VS under leninist-fraktionens herredømme i 1972 den brede kamp mod EF for national selvbestemmelsesret; ifølge VS-leninisterne og egentlig også størstedelen af det øvrige VS var kampen mod EF umiddelbart en kamp for socialismen.

Men samtidig med, at disse "venstre" opportunistiske synspunkter var fremherskende, fandtes der en vis forståelse for nødvendigheden af at skabe et revolutionært parti, og teoretisk tog man i hvert fald på overfladen udgangspunktet i den leninistiske stats- og partiopfattelse — deraf bl.a. navnet "leninisterne".

I dag er denne "venstre" opportunistisme afløst af en knæfald for revisionismen, endog for reformismen. De samme kredse taler i dag om, at "arbejderpartierne" må finde sammen i en socialistisk blok, at DKP er et parti, der er begrænset i sin målsætning, men trods alt står på et klassekampgrundlag, og at man må udarbejde "realistiske" overgangsprogrammer for en "venstre" regering, der "peger ud" over kapitalismen — en ny udgave af det anti-monopolistiske demokrati. Med undtagelse af VS (af gode grunde) anbefalede samtlige organisationer med undtagelse af KFML, at man ved valget i januar 1975 skulle stemme på enten SF eller DKP eller blot på DKP alene. Og i forholdet til de socialistiske lande angriber stadigt

flere Kina og kalder det for et "stats-kapitalistisk samfund" eller et overgangssamfund, der hverken er kapitalistisk eller socialistisk. I forhold til socialimperialismen savnes enhver forståelse for dennes verdenspolitiske offensiv, og den enige accept af, at man i Portugal kunne støtte sig på Cunhal-revisionisterne, har afsløret "venstrefløjen" som et regulært halehæng til revisionismen.

På baggrund af denne udvikling, som betyder, at højreopportunismen nu er dominerende (årsagerne kan vi ikke komme ind på inden for denne artikels ramme) inden for "venstrefløjen", har KFML karakteriseret kredsene omkring VS, KF m.fl. som *nyrevisionister*.

SAMMENFATNING

Hvilke betingelser findes der da for dannelsen af det kommunistiske parti?

Internationalt skærpes rivaliseringen mellem supermagterne. Socialimperialismen er i offensiven.

I Danmark skærpes monopolkapitalens, statens og fagbureaukraterens offensiv mod arbejderklassen.

Arbejderklassen er i defensiven både i den antiimperialistiske kamp og i kampen mod monopolkapitalens offensiv.

Skærpelsen på de to områder gør dannelsen af partiet stadigt mere påtrængende.

Udviklingen i de politiske styrkeforhold gør partidannelsen yderligt påtrængende. Revisionisterne og venstrereformisterne står relativt stærkt. Den venstrefløj, som havde sin rod i venstredrejningen i slutnin-

gen af 60'erne, er endt i nyrevisionisme. Og det er klart, at denne politiske udvikling har svækket arbejderklassens positioner yderligere.

Men samtidig har udviklingen af nyrevisionismen inden for den oprindelige venstrefløj til venstre for DKP ført til *en klarere afgrænsning for den marxistisk-leninistiske linie*. Nedlæggelsen af Marxistisk-Leninistisk Enhedsforbund (MLE) er et resultat af denne klarere afgrænsning; nedlæggelsen af MLE var netop udtryk for en afklaring omkring revisionismen og var inspireret af de negative erfaringer fra andre dele af venstrefløjen, som har kapituleret over for revisionismen.

At denne klarere afgrænsning har fundet sted og stadig finder sted, har naturligvis ført til fremgang for KFML, en fremgang, som ikke gør det kvantitative aspekt til noget afgørende problem i forbindelse med dannelsen af partiet.

Men denne fremgang er ikke en automatisk følge af venstrefløjens forfald. Den er en følge af KFMLs stædige kamp mod revisionismen og mod revisionistiske tendenser, uanset hvilken forklædning, de har haft; og den er en følge af en voksende politisk praksis, som udbreder den marxistisk-leninistiske linie for konkrete kampe.

Dertil kommer, at KFML igennem årene bestandigt har ført kamp for at

udvikle en demokratisk centralisme i organisationen, for at udvikle en kommunistisk arbejdsstil, for at udvikle masselinien i arbejdet og for at sikre en 100 procent aktiv kadremasse; det betyder, at der i dag findes gunstige politisk-organisatoriske betingelser for at opbygge partiet.

De ydre betingelser, klassekampens internationale og nationale skærpelse, gør partiets dannelse påtrængende; den politiske udvikling på venstresiden i Danmark gør dannelsen endnu mere påtrængende; samtidig har denne politiske udvikling skabt betingelserne for, at KFML har kunnet afgrænse sig skarpt fra revisionismen og nyrevisionismen, det har skabt indre enhed omkring sit marxistisk-leninistiske grundlag og en voksende ydre tilslutning til dette grundlag. Dette skyldes i første række forbundets udvidede berøring med klassekampen gennem indsats i praksis. Og gennem årene har forbundet udviklet de politisk-organisatoriske betingelser for, at partiet kan arbejde efter de marxistisk-leninistiske politisk-organisatoriske principper.

Denne erkendelse af betingelserne for, nødvendigheden af og mulighederne for partiets dannelse har forbundsledelsen udmøntet i beslutningen om at stifte det kommunistiske parti i efteråret 1976!

HVORFOR ET KOMMUNISTISK PARTI?

Forståelsen for, at arbejderklassen for at vinde socialismen og kommunismen, må kæmpe under ledelse af et revolutionært parti, har udviklet sig lige siden Marx' og Engels' fremhævelse af kommunisternes rolle i "Det kommunistiske manifest" til Mao Tse-Tungs videreudvikling af partiteorien i vore dage. Vi gennemgår nogle af milepælene i den marxistiske teori om partiet.

KFML er ved at forberede dannelsen af den danske arbejderklasses kommunistiske parti i den nærmeste fremtid. Det giver en god anledning til at opridse, hvad et kommunistisk parti er, hvordan det adskiller sig fra andre partier, og hvorfor partiet er en nødvendig forudsætning for at føre lønarbejderklassens kamp frem til sejr i den socialistiske revolution og videre frem til opbygningen af socialismen og virkeliggørelsen af det endelige mål — det klasseløse kommunistiske samfund.

Den marxistisk-leninistiske partiopfattelse er blevet og bliver fortsat angrebet fra mange sider og langt fra kun fra folk, der åbent erklærer sig som anti-marxister. Også erklærede marxister har fremført angreb på det kommunistiske partis nødvendighed. Den internationale arbejderbevægelses historie er fuld af eksempler herpå. I alle angreb på den revolutionære marxistiske linie i arbejder-

bevægelsen er underkendelsen af det kommunistiske partis ledende rolle et centralt led. Vi skal her blot anføre et nyt eksempel fra den hjemlige debat: I Information, den 10. december 1975 anmelder Ejvind Larsen et nyt tidsskrift "Socialistisk Politik". Han benytter lejligheden til at gøre op med en række "dogmer", hvoraf det første er "Et arbejderparti af leninistisk type skal som revolutionens fortrap garantere den korrekte gennemførelsen af socialismen. Erfaringen viser derimod, at revolutioner aldrig gennemføres af et enkelt parti, men ved en vekselvirkning mellem forskellige partier og forskellige progressive kræfter og folkelige bevægelser. (Massernes egen organisering, som det hedder på revolutionsdansk.)" Denne udtalelse fra Informations "marxistiske" orakel er på ingen måde noget enestående, den er anført her for at understrege, at debatten om det kommunistiske

partis rolle er særdeles aktuel, og den er et repræsentativt udtryk for synspunkter i den danske "venstrefløj", som er på fuld fart bort fra hvad den engang måtte have hævdet af marxistisk-leninistiske synspunkter.

"*Arbejderklassens frigørelse kan kun være dens eget værk*", fastslog Marx og Engels. Men opportunisten af alle afskygninger har i tidens løb revet denne ubestridelige sandhed ud af sin rette sammenhæng og benyttet den til at hævde, at arbejderklassen spontant og uden bevidst ledelse skulle kunne afskaffe kapitalismen. Men den der benytter Marx til at hævde noget sådant, må gøre vold på den dialektiske materialisme, marxismens grundlag, på den marxistiske erkendelsesteori og forståelse af modsætningen mellem teori og praksis.

Hvis det var sådan, at arbejderklassen umiddelbart kunne erkende sin stilling som udbyttet, årsagerne hertil og statens klassekarakter, hvis klassen umiddelbart ud fra sine daglige erfaringer kunne erkende lovmæssighederne i den kapitalistiske produktion og vejen til at gøre ende på sin status som udbyttet klasse — ja, så var der ikke behov for noget parti, ja så havde vi ikke stadig kapitalisme!

Men der er et langt spring fra at være undertrykt til at erkende det, og endnu et spring fra at erkende det til at finde vejene ud af undertrykkelsen.

Først gennem den *videnskabelige* undersøgelse og analyse af lovene for samfundsudviklingen, først gennem afdækningen af lovene for den kapitalistiske produktion og undersøgelsen af forholdet mellem produktivkræfternes udvikling og de sam-

fundsmæssige produktionsforhold og af forholdet mellem produktionsforholdene og samfundets overbygning åbnes vejen for at omstyrte kapitalismen og skabe et samfund uden undertrykkelse og udbytning. Denne videnskab er netop marxismen, den *videnskabelige socialisme*.

Først når arbejderklassens spontane kampe mod den kapitalistiske udbytning forbindes med den videnskabelige socialismes indsigt i samfundets (og naturens) lovmæssigheder kan kampen rette sig mod kapitalismen selv og ikke kun mod dens ydre fremtrædelsesformer, først når denne forbindelse er tilvejebragt, kan kapitalismen omstyrtes. Denne forbindelse er det netop det kommunistiske partis opgave at skabe. Det er klart, at disse bemærkninger kun kan strejfe problemerne omkring forholdet mellem den spontane kamp og kommunisternes opgaver. Vi kan anbefale alle, der ønsker at studere dette problem nærmere at læse Lenins skrift fra 1902 "Hvad må der gøres?" (Udv.V. bd.2).

PARTIET HOS MARX OG ENGELS

I det følgende vil vi opridse, hvordan den marxistiske opfattelse af partiets rolle har udviklet sig, og hvordan denne udvikling er sket i stadig kamp mod tendenser i arbejderbevægelsen selv, som har vendt sig mod det revolutionære partis nødvendighed.

Karl Marx og Friedrich Engels var ikke kun teoretikere, som gennem deres analyse af kapitalismen udviklede den videnskabelige socialisme. De stod også i første række i den revolutionære kamp på deres tid. Derfor må en undersøgelse af den kommunistiske partiopfattelse også

tage sit udgangspunkt i de erfaringer, som Marx og Engels opsummerede.

Allerede i 1847 skrev de i "Det kommunistiske partis manifest": *"Kommunisterne adskiller sig kun fra de andre proletariske partier ved, at de på den ene side i proletariatets forskellige kampe fremhæver hele proletariatets fælles interesser, som de fremtræder uafhængigt af nationalitet, og gør disse interesser gældende, og på den anden side ved, at de på de forskellige udviklingstrin, som kampen mellem proletariat og bourgeoisie gennemløber, stadig repræsenterer hele bevægelsens interesse."*

Af alle landes arbejderpartier er kommunisterne altså i deres praksis den mest resolute del, den del, der driver de andre fremad; teoretisk har de det forud for proletariatets øvrige masse, at de har indsiget i den proletariske bevægelses betingelser, forløb og almindelige resultater." (MEUS I, s. 39)

- 1) Det kommunistiske parti varetager *hele* proletariatets kortsigtede og langsigtede interesser, ikke kun enkelte afsnit af kampen, ikke kun kampen i et enkelt land.
- 2) Det kommunistiske parti er den teoretisk mest fremskredne del af arbejderklassen og den praktisk ledende.
- 3) Det kommunistiske parti er ikke et nationalt parti, det ved, at proletariatets kamp er international, at kampen i hvert enkelt land indgår som en uadskillelig del af verdensproletariatets kamp. Hermed formulerer Marx og Engels den *proletariske internationalisme* som et bærende princip for det kommunistiske parti.

De synspunkter, som fremføres i manifestet, fastholdt og udviklede Marx og Engels sidenhen. De deltog aktivt i ledelsen af "Den internationale Arbejderassociation" — I. Internationale, og arbejdede energisk for at omdanne denne løse sammenslutning af fagforeninger og arbejderorganisationer i det meste af Europa til et internationalt arbejderparti med et klart revolutionært program^{1/2}). Denne kamp foregik gennem et skarpt opgør med adskillige andre tendenser: anarkisme, småborgerlig radikalisme, fagforeningsreformisme osv. I. Internationale blev ikke til dette internationale arbejderparti. I 1872 gik den i opløsning efter at Marx og Engels havde afvist anarkisternes forsøg på at overtage Internationalen, men gennem deres virksomhed havde de lagt grunden til opbygningen af marxistiske arbejderpartier over det meste af Europa.

Pariserkommunens nederlag i 1871 betød, at Marx videreudviklede sin opfattelse af den socialistiske revolution. Han slog fast, at arbejderklassen kun kunne fastholde en magtovertagelse, hvis den stod under revolutionær ledelse, hvis den gennemførte *proletariatets diktatur*. (Se Marx: Borgerkrigen i Frankrig, 1871. MEUS I, s. 468-543.)

Efter 1871 fulgte Marx og Engels det tyske socialdemokratis udvikling særlig nøje. De vendte sig skarpt mod partiledernes tilbøjelighed til at gå på kompromis med ikke-marxistiske tendenser i partiet, og de førte en meget skarp teoretisk og ideologisk kamp mod de revisionistiske tendenser, som allerede dengang fandtes i partiet. Marx' "Kritik af Gothaprogrammet" fra 1875 (MEUS II; s. 7-42) og Engels' "Anti-

Dühring" fra 1878 er resultater af denne kamp. Hermed formulerede de klart, at kommunister altid må være på vagt over for opportunistiske tendenser i arbejderbevægelsens egne rækker, at *kampen mod opportunisme og revisionisme* er en nødvendig forudsætning for at det kommunistiske parti kan virkeliggøre sit og arbejderklassens langsigtede mål.

PARTIET HOS LENIN

Efter Engels' død i 1895 formuleredes *revisionistiske* teorier i forskellige former åbent i alle socialdemokratiske partier. Revisionismen gav et teoretisk underlag for den reformistiske praksis, der dominerede i praktisk talt alle partierne. Revisionismen "reviderede" revolutionen ud af marxismen, den hævdede, at den fredelige indvoksen i socialismen var mulig gennem det borgerlige parlament, revisionismen gjorde dagskampen til det altafgørende og gjorde den dermed til reformistisk femørespolitik.

Det er indlysende, at revisionisterne ikke kan have noget som helst at skaffe med et parti af den type, som Marx og Engels krævede. Når man begraver revolutionen, må man selvfølgelig også begrave det revolutionære parti!

Det eneste land, hvor den revisionistiske strømning mødte beslutsom modstand var i Rusland, hvor bolsjevikkerne under V.I. Lenins ledelse fastholdt Marx' og Engels' revolutionære linie og udviklede den i kampen mod revisionisterne og ud fra de nye opgaver, som arbejderbevægelsen stod overfor.

I 1903 i Bruxelles afholdt det russiske socialdemokratiske arbej-

derparti sin første regulære kongres. På dette tidspunkt var modsætningerne mellem de revolutionære og revisionisterne allerede så store, at partiet splittedes umiddelbart efter denne kongres.

Et af de store stridsspørgsmål på 1903-kongressen var spørgsmålet om, hvilket parti RSDAP skulle være. Revisionisterne (de senere mensjevikker) ville have et parti, der stod åbent for alle uden nogle særlige forpligtelser. De ville, at enhver strejkende arbejder skulle kunne erklære sig for partimedlem, og de ville åbne partiet for intellektuelle og studenter uden at kræve nogen aktivitet eller politisk skoling af dem. Kort sagt ønskede de et reformistisk, socialdemokratisk parti af samme type som de vest- og centraleuropæiske partier.

Denne partiopfattelse afviste Lenin meget skarpt. Han fastholdt, at partiet ikke blot er en del af arbejderklassen, men at det er arbejderklassens *fortrop*, politisk og organisatorisk. Partiet måtte være et *kadreparti*.

Lenin fremhævede meget udtrykkeligt partiets rolle som fortrop i sit skrift "Et skridt frem, to skridt tilbage", hvori han kommenterer Bruxelles-kongressen:

"Af hvilken grund, i kraft af hvilken logik kan man af den kendsgerning, at vi er et klasseparti, udlede den kendsgerning, at det er overflødigt at skelne mellem dem, der står i partiet, og dem, der slutter sig til partiet? Det forholder sig lige omvendt: netop fordi der er forskelle i bevidsthedsgraden, må der også gøres forskel på, hvor nær man står partiet. Vi er klassens parti, og derfor må næsten hele klassen (og i

krigstid, i borgerkrigsperioder absolut hele klassen) handle under vort partis førerskab og så tæt som muligt slutte sig til vort parti. Men det ville være "manilovisme" (selvglad drømmen) og "khvostisme" (halehængspolitik) at tro, at hele klassen på noget tidspunkt under kapitalismen ville være i stand til at hæve sig op til sin fortrops, sit socialdemokratiske (her lig bolsjeviske) partis bevidste orientering og aktivitet. Ingen fornuftig socialdemokrat har nogensinde tviulet om, at under kapitalismen er selv fagforeningerne (der er mere primitive og lettere fattelige for den bevidste orientering, de uudviklede lag råder over) ude af stand til at omfatte hele eller næsten hele arbejderklassen. At glemme forskellen mellem fortroppen og masserne, som føler sig tiltrukket af den, at glemme fortroppens stadige pligt til at hæve stadig bredere lag til denne fortrops niveau, ville være det samme som at bedrage sig selv, det vil betyde at lukke øjnene for vore opgavers storhed og at indsnævre disse opgaver. Man lukker nemlig øjnene og glemmer dette, når man udviser forskellene mellem dem, der står i partiet, og dem, der slutter sig til det, mellem de bevidste og ~~aktiv~~ kammerater — og hjælperne." (Udv. V. bd. 3, s. 80-81. Alle fremhævelserne er Lenins egne.)

Partiet er altså proletariats højeste organisationsform. Hvis man afskriver denne højeste, mest udviklede og politisk mest omfattende organisering af proletariats kamp, så afskriver man også proletariats i virkeligheden eneste middel til at afskaffe kapitalismen. Derfor understreger Lenin organiserings centrale betydning for den revolutionære

kamp:

"Proletariatet har intet andet våben i kampen om magten end organisationen. Selv om proletariatet splittes ved den anarkistiske konkurrences herredømme i den borgerlige verden, nedtynges af tvangsarbejdet for kapitalen, uafsladeligt kastes ned "på bunden" af al elendighed, forråelse og fordærvelse, kan det blive og vil det uvægerligt blive en overvindelig magt, når dets ideologiske forenelse på grundlag af marxismens principper blot befæstes gennem den materielle enhed i organisationen, som sammensvejer miljoner af arbejdende mennesker til arbejderklassens armé." (Udv.V., bd. 3, s. 276)

Oktoberrevolutionen bekræftede denne opfattelse af partiets og organiserings betydning. Det bolsjeviske parti kunne kun føre Oktoberrevolutionen til sejr, fordi det var i stand til at tilkæmpe sig den politiske ledelse af de russiske arbejderes og bønderes kamp mod kontrarevolutionen. Derfor kunne Ruslands kommunistiske Parti (bolsjeviskerne) på sin 10. kongres i 1921 understrege:

"Marxismen lærer — og denne lære er ikke blot formelt bekræftet af hele Kommunistisk Internationale i beslutningerne fra Kominterns 2. kongres (1920) om proletariats politiske partis rolle, men også praktisk bekræftet af vor revolution — at kun arbejderklassens politiske parti, dvs. det kommunistiske parti, er i stand til at forene, opdrage og organisere den avantgarde for proletariatet og alle arbejdende masser, som ene magter at modstå de uundgåelige småborgerlige svingninger i disse masser, de uundgåelige traditioner

og tilbagefald, som bunder i fagligt snæversind eller faglige fordomme hos proletariatet, dvs. lede hele proletariatet politisk og gennem det lede alle arbejdende masser. På anden måde lader proletariatets diktatur sig ikke virkeliggøre." (Lenin: Udv.V., bd. 12, s.13-14. Fremhævningerne er vore.)

Det kommunistiske partis ledende rolle slutter altså ikke med proletariatets magtovertagelse. Klassekampen fortsætter under proletariatets diktatur, understreger Lenin. Opbygningen og konsolideringen af de socialistiske produktionsforhold er en meget langvarig og kompliceret proces, som ikke mindske, men tværtimod øger kravet til partiets lederskab.

Som det ses af denne redegørelse for udviklingen af teorien om partiets rolle hos Lenin, sker der en *videreudvikling* af teorien i forhold til Marx' og Engels' opfattelser.

Vi citerede i indledningen Marx' og Engels' synspunkter i Det kommunistiske Manifest, hvor det kommunistiske parti ses i forhold til "andre arbejderpartier". Men ud fra erfaringerne fra kampen mellem de to linier i partiet, mellem den revisionistiske og den revolutionære, gjorde Lenin det klart, at der ikke blot er tale om, at kommunisternes parti er mere *fremskredent* i forhold til andre arbejderpartier. Han slog fast, at der var tale om en kvalitativ forskel på det *revolutionære* parti og alle andre partier.

DEN DEMOKRATISKE CENTRALISME

Hidtil har vi koncentreret os om partiets opgaver i forhold til det omgivende samfund. Vi har under-

streget partiets ledende rolle, dets karakter som arbejderklassens politiske og praktiske fortrap, vi har behandlet det kommunistiske partis historiske opgaver. Men et spørgsmål står tilbage at besvare: hvordan er dette parti organiseret, hvordan arbejder det?

Det kommunistiske parti sætter sig store mål: på lang sigt den totale omstyrtelse af enhver form for udbytning og undertrykkelse af mennesker og skabelsen af et klasseløst samfund. Partiets teoretiske og politiske grundlag har vi defineret: den videnskabelige socialisme, Marxisme-Leninismen-Mao Tsetung Tænkningen. Partiets opgave er at finde veje til at realisere sine mål.

En første forudsætning for at dette kan nås, er at partiet står enigt. Man kan ikke først gennem grundlæggende diskussioner i den kommunistiske organisation nå frem til et grundlag for det politiske arbejde, og så derefter tillade et mindretal, i organisationens navn, at undergrave flertallets beslutning. Så mister enhver beslutning, der skal tegne *hele* organisationen, uanset hvor i landet den arbejder, enhver betydning. Demokratiet undergraves.

Enhed i ord og handling bliver derfor en grundlæggende forpligtelse i det kommunistiske partis arbejde.

Hvordan opnås denne enhed og den disciplin, som er dens konsekvens? Enhed og disciplin kan jo ikke ses som fritsvævende størrelser, vi må spørge, *hvad* der skal opnås enhed om, på *hvilket* grundlag man skal arbejde disciplineret.

Enheden og den bevidste, frivillige disciplin i arbejdet opnås kun gennem et omfattende *demokrati* inden for partiet selv. Enhed og frivillig,

bevidst disciplin hører uløseligt sammen med demokrati og kontrol af ledende organer indadtil.

Den videnskabelige socialisme er en vejledning til revolutionær handling, men den er på ingen måde nogen patentløsning. Partiet må formulere sin politik for den nationale og internationale klassekamp ved at forbinde marxismen-leninismens almene principper med de konkrete forhold. Først gennem den konkrete analyse af den konkrete situation kan partiet *handle* i forhold til klassekampen, først derigennem kan det *påvirke* udviklingen.

Det er indlysende, at denne formulering af partiets konkrete politik kræver, at alle erfaringer, som er indhøstet af partiets medlemmer gennem deres politiske praksis, udnyttes, bearbejdes og sammenfattes, således at partiet kan udvikle sin kollektive slagkraft og forståelse af klassekampssituationen og korrigere sine fejl, både partiets og de enkelte medlemmers. Derved bliver den bolsjevikiske *kritik og selvkritik* det centrale led i det interne partidemokrati.

Den frie udfoldelse af det indre partidemokrati forudsætter, at partiets medlemmer er skoledet i marxismen-leninismen, at de formår at forbinde deres eget afgrænsede arbejdsområde med partiets samlede opgaver. Kun skoledet og bevidste medlemmer kan arbejde enigt og disciplineret, kun de kan vurdere, kritisere og udvikle partiets samlede politik på grundlag af marxismen-leninismen.

Samtidig indebærer partidemokratiet, at mindretal underordner sig flertallet. Oprettelse af fraktioner med særlig platform og ledelse på

tværs af partiets almindelige ledelsesstruktur er uforenelige med demokratiet og derfor forbundet i det kommunistiske parti. Ligeså uforeneligt som fraktionsmageri er med demokratiet, er det uforeneligt med partiets enhed.

Det kommunistiske partis ledende organer på alle niveauer er valgte og er ansvarlige over for medlemmerne for deres virksomhed. Det betyder omvendt, at medlemmerne er forpligtede til at følge ledelsens beslutninger, og at hele partiet er underordnet sin centrale ledelse, som er valgt af partikongressen og ansvarlig over for denne. Det er medlemmernes pligt at kritisere ledelsens beslutninger, hvis de er uenige i dem, og det er deres ret indadtil at fastholde afvigende synspunkter og kæmpe for at vinde tilslutning til dem, men det er *ikke* medlemmernes ret at sætte sig ud over beslutningerne, så længe de står ved magt. At gøre det er at bryde både partiets enhed og demokrati.

Disse principper for det kommunistiske partis organisering: enhed og disciplin forbundet med demokrati indadtil; den enkeltes indordning under kollektivets, helhedens interesser og lavere organers underordning under højerets forbundet med pligten til at praktisere kritik og selvkritik — sammenfattes kort i begrebet den *demokratiske centralisme*.

"Det er uomgængeligt nødvendigt at skabe en politisk situation, hvor der både er centralisme og demokrati, både disciplin og frihed, og både viljens enhed og den enkeltes naturlige og levende frie udfoldelse." (Love for Kinas kommunistiske Parti, artikel 5).

Demokratiet og centralismen be-

tinger og forudsætter gensidigt hinanden. Ingen af dem er mulig uden den anden.

Men det er én ting at formulere dette som et generelt princip. Noget andet er realiseringen af dette princip. Det rette forhold mellem demokrati og centralisme kommer på ingen måde af sig selv, lige så lidt som den korrekte politik kommer af sig selv.

Partiet udvikles kun gennem kamp. Både kampen udadtil mod klassefjenden og hans repræsentanter og i kamp mod ikke-marxistiske opfattelser i partiet selv. *Indre kamp er partiets liv.* Kun gennem praksis træder forkerte opfattelser frem, kun gennem fuld udfoldelse af partidemokratiet kan de afsløres og bekæmpes. Retten og pligten til kritik og selvkritik betyder medlemmernes og partiets pligt til bestandigt at sætte proletarietets interesser i centrum for partiets politik og arbejde.

MAO TSETUNGS VIDEREUDVIKLING

Den kommunistiske partiopfattelse er især udviklet af Lenin og de russiske bolsjevikker. Men især hvad angår det kommunistiske partis opgaver og placering efter den socialistiske revolution har de kinesiske kommunister tilføjet vigtige ting.

Som nævnt ovenfor var Lenin fuldt ud opmærksom på, at klassekampen mellem proletariatet og bourgeoisiet fortsatte også efter den socialistiske revolution. Bourgeoisiet udgør her ikke kun resterne af det gamle borgerskab, men også de borgerlige elementer, som udspringer af det socialistiske samfund.

Men kommunisterne i SUKP under

Stalins ledelse led nederlag i kampen mod det opvoksende bureaukrati inden for såvel parti- som statsapparatet, såvel som i kampen mod de kapitalistiske tendenser, som vokser ud af den private småproduktion. Erfaringen fra Sovjetunionen viser at netop kampen mod de kapitalistiske elementer på grundlag af en omfattende massemobilisering er den første og afgørende forudsætning for selve det socialistiske samfunds fortsatte eksistens og fortsatte udvikling.

Denne negative erfaring fra verdens første socialistiske land ligger til grund for de forholdsregler, som de kinesiske og albanske kommunister har truffet for at forhindre den samme udvikling i deres lande. Disse erfaringer er i første række opsummeret af Mao Tsetung. Mao understreger, at kadrerne er den afgørende faktor i gennemførelsen af den politiske linie. Det afgørende spørgsmål bliver så, hvilke kadrer, det kommunistiske parti består af. Er partiets medlemmer sig bevidste, at de er arbejderklassens tjenere, og arbejder de som sådanne, eller betragter de sig som stående over masserne, løsrevet fra deres daglige tilværelse?

Kadrernes og de intellektuelles deltagelse i kollektivt fysisk arbejde bliver et grundlæggende princip i det socialistiske samfund. Herigennem opnås flere ting.

For det første indledes dermed den nedbrydning af skellet mellem manuelt og intellektuelt arbejde, som er et kendetegn for alle classesamfund, og som må ophæves, hvis kommunismen skal realiseres.

For det andet muliggøres massernes kontrol med partiet og dets medlemmer. Mao Tsetung lægger

stor vægt på, at princippet om kritik og selvkritik ikke kun praktiseres inden for partiets rækker, men også i forholdet mellem partiet og masserne. Således siges det udtrykkeligt i lovene for Kinas kommunistiske Parti, at partiets grundorganisationer blandt deres opgaver har *"at være nært forbundet med masserne, hele tiden lytte til deres meninger og ønsker og føre en aktiv ideologisk kamp, således at partiet bevarer sin livskraft og energi"*. (Artikel 12)

For det tredje bliver partiet i stand til at gennemføre *masselinien* princip: at sammenfatte massernes spredte og usystematiske synspunkter og erfaringer, bearbejde og systematisere dem, udforme den politiske linie i overensstemmelse med de objektive krav og massernes politiske niveau, og herudfra propagandere partiets linie til masserne og mobilisere dem til gennemførelsen af den. Gennem kadrenes deltagelse i kollektivt fysisk arbejde bliver de ikke alene i stand til at lære af massernes erfaringer og kritik, de får også mulighed for at undersøge de virkelige forhold og føre politisk kamp mod borgerlige og revisionistiske opfattelser blandt masserne og derved hævde partiets ledende rolle i opbygningen af socialismen.

Mao Tsetung understreger, at kampen mellem bourgeoisiet og proletariatet og modsætningen mellem den fremvoksende kommunisme og de kapitalistiske tendenser vil være i mange generationer. Det kommunistiske parti må indstille sig herpå og på intet tidspunkt slække sin årvågenhed over for de tendenser, som fremmer en genrejsning af kapitalismen — uden for og ikke mindst inden for det kommunistiske

parti.

Siden Kinas befrielse i 1949 har der i det kommunistiske parti været fire store opgør med revisionistiske kræfter, som havde positioner også i partiets øverste ledelse. Der vil følge adskillige andre opgør i fremtiden. Det er ikke noget, som kommunister må beklage eller betragte som noget unormalt, tværtimod er disse kampe en uundgåelig følge af klassemodsnævnene i det socialistiske samfund selv. De revolutionære må ruste sig til at slå fremtidige revisionistiske kræfter tilbage, opsummere erfaringerne fra disse kampe og derigennem stadig udvikle den marxistisk-leninistiske teori. Dette understreges i den tale som en af KKP's fem næstformænd, Wang Hung-wen holdt ved fremlæggelsen af de nye love for partiet ved KKP's 10. kongres i 1973: *"Formand Mao har påpeget: At gå imod strømmen er et marxistisk-leninistisk princip... Den korrekte linie, som formand Mao har repræsenteret, har ført en beslutsom kamp mod disse fejlagtige tendenser og anskuelser og har vundet sejr. Når det drejer sig om spørgsmål, der vedrører linien, må en ægte kommunist handle uden at tænke på sig selv og ikke være bange for at gå imod strømmen, også selv om det betyder, at han kan blive fjernet fra sin post, blive udstødt af partiet, kastet i fængsel eller se sit ægteskab opløst, eller selv om det kan koste ham hovedet.*

Når man har at gøre med en fejlagtig tendens, er det selvfølgelig ikke blot et spørgsmål om, hvorvidt man vover at gå imod den, men også et spørgsmål om, hvorvidt man er i stand til at kende dens fejlagtighed. Klassekampen og kampen mellem de

to linier i socialismens historiske periode er yderst komplicerede. Hvis én tendens skjuler en anden, hænder det ofte, at mange kammerater ikke bemærker dette. Dertil kommer, at intrigemagere og konspiratorer bevidst optræder under falsk maske, hvilket gør det endnu vanskeligere at gennemskue dem."

Hermed har Wang Hung-wen meget klart opridset grænserne for centralismen i det kommunistiske parti. Den demokratiske centralismes principper gælder for et kommunistisk parti, ikke for et parti, hvis ledelse erobres af revisionister. De organisatoriske principper er for kommunister altid underordnet den politiske linie. Al tale om enhed og disciplin bliver meningsløs, hvis den skal udøves i et parti, der ikke er kommunistisk.

Hvis et kommunistisk parti "skifter farve", dvs. bliver revisionistisk, så er det kommunisters opgave at

kæmpe uden for dette parti og opbygge et nyt parti om nødvendigt.

Det er denne opgave, som KFML nu er ved at gennemføre i Danmark. Det gør KFML ud fra den opfattelse af det kommunistiske partis opgaver og rolle, som vi meget kort har skitseret her.

Men vi ved også, at det vigtigste ikke er, hvad man siger, men hvad man gør. Derfor ved vi også, at opbygningen af den danske arbejderklasses kommunistiske parti bliver en politisk kamp for at fastholde og udvikle en korrekt politisk linie for den danske arbejderklasses kamp for socialismen.

Vi ved, at denne opgave bliver meget vanskelig og kompliceret. Men det er ingen uløselig opgave, som vi sætter os. Hvis det kommunistiske parti kan fastholde sin farve, vil den dag også komme, hvor et socialistisk Danmark ikke længere er fremtidsmål, men virkelighed.

.....

NOTE

1) Forestillingen om et internationalt parti — et verdensparti —, som skulle dække det internationale proletariats samlede kamp, blev virkeliggjort ved dannelsen af Kommunistisk Internationale (KOMINTERN) umiddelbart efter 1. verdenskrig. KOMINTERN var verdenspartiet, og de nationale partier var kun sektioner af verdenspartiet. KOMINTERN blev opløst i 1943.

Erfaringerne fra KOMINTERN er både positive og negative. De positive er, at en samlet verdensledelse kunne sikre koordineringen af kampen. De negative er, at der opstod tendens til ulighed mellem de

nationale partier med ét parti som dominerende, og at der ikke i tilrettelæggelsen af politikken blev taget tilstrækkeligt hensyn til de enkelte partiers egne erfaringer fra deres egne lande.

De marxistisk-leninistiske partier og organisationer har ikke genoplivet den kommunistiske internationale. De marxistisk-leninistiske partier og organisationer understreger hvert enkelt partis og organisations selvstændighed, men søger samtidig at udbygge broderlige forbindelser på den proletariske internationalismes grundlag. Dette giver de bedste betingelser for opsummering af de internationale erfaringer.

Litteraturvejledning:

Ovenstående artikel kan naturligvis kun give nogle af grundelementerne i den marxistisk-leninistiske teori om partiet. Vi henviser til bl.a. følgende værker:

Marx/Engels: Det kommunistiske Partis Manifest. (Marx-Engels: Udvalgte Skrifter, I, Forlaget TIDEN, 1952 (senere genoptrykt), si. 19-59.)

V.I. Lenin: Hvad må der gøres? (Udvalgte Værker, bind 2, Forlaget TIDEN)

V.I. Lenin: Et skridt frem, to skridt tilbage. (Udvalgte Værker, bind 3, Forlaget TIDEN)

J.V. Stalin: Leninismens grundlag. (Forlaget OKTOBER, Danmark, 1976). (Ikke mindst i Leninismens grundlag findes en kort og klar sammenfatning af den leninistiske partiopfattelse).

NOTE: Når der i teksten står MEUS, er dette en forkortelse for Marx-Engels: Udvalgte Skrifter).

SUPERMAGTERNE OG DEN INTERNATIONALE KLASSEKAMP

Modsætningerne i verden skærpes. Diskussionen omkring den internationale klassekamp og betingelserne for den anti-imperialistiske kamp skærpes. I dag tager stadig flere organisationer på den danske "venstrefløj" i angrebet på kommunisters opfattelse af modsætningerne i verden udgangspunkt i Kinas udenrigspolitik. Opfattelsen af, at der eksisterer to supermagter, der i dag udgør hovedfaren for verdens folk, og at det er i det perspektiv den anti-imperialistiske kamp også i Danmark skal udvikles. Denne kommunistiske karakteristik af situationen i verden afviser revisionister og ny-revisionister. I stedet samler de sig til en støtte til Sovjetunionen, den ene imperialistiske supermagt. De seneste eksempler er "venstrefløjens" holdning til udviklingen i Portugal og Angola.

Neden for vil vi beskæftige os med modsætningerne i verden og deres udvikling. Og på den baggrund, med udgangspunkt i en forståelse af de betingelser den anti-imperialistiske kamp og kampen for socialismen udvikler sig under, vil vi i næste nummer af Kommunistisk Tidsskrift se på hvilke konsekvenser det får for en socialistisk stats internationale politik, og her tage Kinas udenrigspolitik som et konkret eksempel.

DEN ANTI-IMPERIALISTISKE KAMP I DANMARK.

I slutningen af tresserne og begyndelsen af halvfjerdserne fik den anti-imperialistiske kamp i Danmark som i resten af Europa et stort opsving. Den amerikanske imperialismes overfald på Vietnam, Laos og senere Cambodia åbnede øjnene på stadigt flere for imperialismens sande karakter. Solidaritetsbevægelser voksede frem. I Danmark skabtes De Danske Vietnamkomiteer (DDV) i kamp mod DKP's og revisionisternes stadige forsøg på at forvandle et opvoksende solidaritetsarbejde med de indokinesiske folk, til et felttog for fred! Overfor solidaritetsparolerne "Bekæmp den amerikanske imperialisme" og "USA ud af Vietnam" stillede DKP parolen "Fred i Vietnam".

Den konkrete kamp for at få et anti-imperialistisk solidaritetsarbejde stablet på benene foregik i en stadig kamp mod revisionisternes kapitulationsforsøg. Disse omstændigheder betød også at det anti-imperialistiske opsving *ikke* førte til en styrkelse af DKP, men tværtimod indirekte var anledning til og inspiration for et voksende antal mennesker til at gå *uden om* DKP. Den almene skærpe af modsætningerne og den begyndende venstredrejning gik først og fremmest til VS og forskellige andre organisationer på "venstresløjen". "Det nye venstre voksede sig stærkt i en periode, hvor den anti-imperialistiske kamp var meget skærpet. Det måtte sætte sit præg på denne bevægelse. Internationale spørgsmål opfattedes som helt centrale, specielt kampen mod

den amerikanske imperialisme.

Men det er nu over fem år siden. Idag er den anti-imperialistiske kamp på nulpunktet. Senest er det lykkedes DKP at sætte sig helt på den nye vietnamesiske venskabsforening, og dermed sikre, at "Vietnam 69"'s politik; som var var DKP's i modsætning til DDV's, nu totalt dominerer solidaritetsarbejdet med det vietnamesiske folk.

I kredsen omkring VS, Kommunistisk Forbund (KF) og politisk revy er den internationale orientering for tiden koncentreret om Portugal og Angola. Denne interesse afspejler ikke nogen samlet vurdering af klassekræfterne internationalt. Og i den udstrækning denne kreds endelig sætter tingene sammen med den internationale udvikling, er det altdominerende hovedsyn, at kun den amerikanske imperialisme må bekæmpes, og at det sker i en alliance med Sovjetunionen og dens talerør i de enkelte lande. Det så vi i forbindelse med udviklingen i Portugal (se artiklerne i Kommunistisk Tidsskrift nr. 4) og ser det idag i Angola-spørgsmålet.

Og her står vi ved det centrale: *I og med at denne ny-revisionistiske samling afviser at tage stilling til om Sovjetunionen er imperialistisk, eller ligefrem afviser at Sovjetunionen er imperialistisk, deraf følger, at ny-revisionisterne ikke er i stand til at forstå karakteren af de modsætninger, der er mellem Sovjet-imperialismen og USA-imperialismen, og deraf følger, at de indgår alliancer med Sovjetunionen og dens talerør i de forskellige lande i kampen mod USA-imperialismen. Konsekvenserne bliver at ny-revisionisterne styrker Sovjet-imperialismen i*

dens kamp for nye markeder og udvidet interessesfærer og forstærket udbytning og undertrykkelse af verdens folk.

Når VS i sit nye program ikke tager stilling til Sovjetunionens klassekarakter, ikke besvarer spørgsmålet om hvilken klasse, der har magten i Sovjetunionen, *så betyder det altså på ingen måde, at VS ikke tager stilling i praksis.* I praksis tager VS stilling for de kræfter, der ønsker at styrke Sovjetunionen i det imperialistiske opgør med USA!

Hvilke konsekvenser får det? Hvad betyder det for vurderingen af klassekræfterne i verden, at Sovjetunionen i dag er en imperialistisk supermagt? Det vil vi behandle nedenfor. Men det er væsentligt at slå én ting fast: Denne artikel har ikke sat sig som mål at præsentere en videnskabelig gennemarbejdet bevisførelse for at Sovjetunionen er imperialistisk. Det er ikke denne artikels opgave. At Sovjetunionen er imperialistisk har vi påvist i forskellige sammenhænge. Senest i det sidste nummer af Kommunistisk Tidsskrift, hvor vi meget detaljeret tog et konkret eksempel op. Og i dette nummer følger vi det op med en artikel om hvorfor kommunister i dag mener at Sovjetunionen er et monopolkapitalistisk samfund. Dette spørgsmål hænger snævert sammen med karakteristikken af Sovjetunionen som et imperialistisk land. Det er det monopolkapitalistiske stadiet i kapitalismens udvikling, der fører til imperialismen — det er med andre ord imperialismens grundlag.

NATIONAL OG INTERNATIONAL KLASSEKAMP

Hovedmodsætningen i verden i dag: modsætningen mellem socialisme og imperialismen, viser sig konkret i arbejderklassens og de undertrykte folks kamp mod udbytning og undertrykkelse på den ene side og de imperialistiske magters stadige forsøg på at fastholde og udvide udbytningen og undertrykkelsen på den anden side.

Arbejderklassens og folkenes kamp foregår inden for de nationale rammer. Det er enhver nations undertrykte massers første opgave at skærpe kampen mod borgerskabet i dets eget land. Men det betyder ikke at denne kamp dermed kommer til at stå i modsætning til andre nationers undertrykte massers kamp mod undertrykkelse og udbytning. Det er kun i sin form at kampen er national. I sit væsen er den international. I sit væsen er det enkelte lands undertrykte massers opgør med den herskende klasse et væsentligt bidrag til hele verdens arbejderklasse og undertrykte folks kamp mod imperialismen. For hvert led i den imperialistiske kæde der bliver revet ud gennem folkenes kamp mod imperialismen, betyder det ikke alene et fremskridt for dette folk selv, men også for hele verdens folk.

Denne sammenhæng er væsentlig. Det er i dette dialektiske forhold mellem national og international kamp, de mange modsætninger skal forstås, det er her svaret skal findes på forholdet mellem kampen mod borgerskabet i ens eget land og kampen mod det internationale imperialistiske borgerskab.

MODSÆTNINGERNE I VERDEN

I dag har modsætningerne i verden ført til at landene på mange hovedspørgsmål finder sammen i et ganske fast mønster. De to supermagters voldsomme overlegenhed i produktionsudstyr og i militær styrke i forhold til lande i resten af verden betyder, at de begge står i et særligt fordelagtigt udgangspunkt i den imperialistiske rivalisering med de små og mellemstore lande. Det er for begge supermagters vedkommende på disse landes bekostning, og i en kamp mellem supermagterne om disse landes ressourcer, at såvel USA som Sovjet ser de afgørende betingelser for, at deres kamp for verdensherredømme kan styrkes. Det er en kamp der foregår med voldsomme modsætninger mellem de to supermagter, men det er samtidig en kamp hvor de finder sammen i bestræbelserne på at svække de små og middelstore landes muligheder for at forsvare sig mod begge supermagters imperialistiske hensigter. Det er denne fælles placering i den internationale klassekamp der gør, at supermagterne kaldes for landene i den første verden.

Den anden verden kaldes de lande der er højt udviklede kapitalistiske stater, hvis imperialistiske borgerskaber på ingen måde selvstændigt er i stand til at tage kampen op med de to supermagter. Det drejer sig om landene i Europa, Canada, Australien, New Zealand, Sydafrika og Japan. Disse lande er selv imperialistiske. Nogle af dem har selv været store imperiemagter. Begge viser en meget stor interesse for disse lande.

Det skyldes først og fremmest at disse lande er i besiddelse af en meget

avanceret teknologi og er i besiddelse af en stor militærmagt. Den af supermagterne, der får kontrol med den anden verden, vil være i besiddelse af en produktionskapacitet og en militær styrke, der for alvor vil sætte den anden supermagt ud af spillet. Disse lande har gennem årtier været tilknyttet enten den ene eller den anden supermagt. En tilknytning, der har gjort dem til faste allierede for enten USA eller Sovjetunionen. Men blandt landene i den anden verden er der mange tendenser til at søge indbyrdes samarbejde for at udvikle en uafhængighed af supermagterne. En kamp, der for monopolerne i den anden verden forudsætter en mere effektiv og skærpet udbytning af arbejderklassen i den anden verden. Men det forudsætter også at disse landes udbytning af den tredje verden skærpes.

Den tredje verden er en samlet betegnelse for landene i Afrika, Asien og Latinamerika. Det drejer sig alle om lande, der befinder sig på et lavt udviklingsniveau. Og det drejer sig for langt den overvejende del af dem om lande som er kapitalistiske og imperialistiske, men som samtidig er udsat for en hård udbytning fra såvel landene i den første som den anden verden. Dermed hindres de i at udvikle sig selvstændigt. I kampen mod supermagterne har de mange fælles problemer med landene i den anden verden, men samtidig udsættes de for imperialistisk udbytning af disse lande selv. Styrkeforholdet mellem landene og den ujævne udvikling af kapitalismen i verden er baggrunden for denne rent faktiske tredeling af verdens lande. Men det er på ingen måde en tredeling som på alle spørgs-

mål viser sig så stift som denne korte opdeling kunne give indtryk af. Der eksisterer også modsætninger mellem landene indbyrdes og udviklingen af disse tre verdener er en modsigelsesfyldt proces, hvor der opstår alliancer på tværs af "verderne".

Modsætningen mellem imperialismen og socialisme i verden idag antager således mange former. De mange små og middelstore stater indgår alliancer som har til formål at svække supermagterne. En svækkelse der betyder en styrkelse af folkenes kamp mod imperialismen. Ethvert opbrud i den imperialistiske verdensorden der afspejler en svækkelse af de stærkeste og farligste imperialistiske magter betyder at folkenes kamp vinder frem. Det er derfor Kinas Kommunistiske Parti taler om at det er et godt tegn, at der i verden i dag er "stor uorden under himlen".

SUPERMAGTERNES INDBYRDES STYRKE- FORHOLD I 60'ERNE

Lad os se på baggrunden for udviklingen i de internationale styrkeforhold.

I slutningen af halvtredserne og i begyndelsen af tresserne skærpedes modsætningerne inden for den kommunistiske verdensbevægelse voldsomt. En voldsom strid udviklede sig mellem Sovjetunionens Kommunistiske Parti og en lang række kommunistiske partier på den ene side, og Kinas Kommunistiske Parti og Albaniens Arbejdets Parti på den anden. Det var en strid om principperne for kommunistisk politik såvel nationalt som internationalt.

Kampen tog form af en kamp inden for den kommunistiske verdensbevægelse. Men det var i virkeligheden en kamp mellem nogle få kommunistiske partier på den ene side og en række partier, med Sovjetunionens kommunistiske Parti i spidsen, på den anden side.

Det drejede sig om revisioner af opfattelsen af den proletariske internationalisme som grundlaget fra socialistiske staters internationale politik, samt forholdet til krig og fred. På en række andre områder foretog også revisioner, men disse er de væsentligste for den problemstilling vi behandler her.

SUKP mente ikke længere at den proletariske internationalisme skulle være grundlaget for socialistiske staters internationale politik, derimod *fredelig sameksistens* med imperialismen.

Baggrunden for denne revision var, at det sovjetiske borgerskab var i defensiven over for den anden supermagt USA. At det nye borgerskab i Sovjetunionen for enhver pris måtte sikre sig fred til at opbygge en tilstrækkelig styrke til at tage kampen op med USA. Dertil behøvedes fred. Dertil behøvedes at intet socialistisk land fortsatte eller optrappede sin støtte til befrielsesbevægelser verden over for ikke at provokere til en konfrontation på et tidspunkt, hvor det nye sovjetiske borgerskab var i fuld gang med at konsolidere sin magt.

Det er også i denne forbindelse vi skal se revisionen af den kommunistiske opfattelse af forholdet mellem krig og fred. SUKP advarede mod og fornægtede muligheden af de undertrykte folks væbnede kamp mod imperialismen, og de sagde at enhver lokal konflikt rummede faren for at

udløse "en verdenskrigs flammer". Derfor måtte disse "farer" bekæmpes. Den nationale befrielseskamp måtte bekæmpes.

Også på dette område drejede det sig om, at det nye borgerskab ikke var i stand til at tage en konfrontation med den anden supermagt. De to revisioner rummede derfor ikke alene det sovjetiske borgerskabs hensigter med lande som Kina og Albaniens internationale politik, men var også rettet til de kommunistiske partier i de lande, hvor de ikke havde magten. Specielt til dem blev denne taktik udmøntet med den revisionistiske teori om den "fredelige overgang til socialismen"!

Sovjetunionen var således en opvoksende supermagt i *defensiven*. I defensiven over for den amerikanske imperialisme. En enkelt gang vovede Sovjetunionen snuden for langt frem, og USA behøvede bare at vifte med trusler, så trak sovjet-imperialisterne følehornene til sig. Det gjaldt de sovjetiske raket-baser på Cuba i

To hovedopgaver stod det sovjetiske borgerskab med. For det første skulle det sikre opbygningen af et atom-våben lager, der var stort nok til at kunne tage kampen op med USA's. For det andet måtte det gennemføre reformer i den sovjetiske økonomi. Den skulle indrettes efter statsmonopolistiske principper. Først i midten af tresserne tog det virkeligt fart. Derfor den "nye linie", derfor de mange revisioner af marxismen-leninismen! Supermagten USA skulle holdes i ro så længe.

ÆNDRET STYRKE- FORHOLD I 70'ERNE

Den fred og ro som Sovjetunionen vitterligt fik i tresserne viste sig at få

konsekvenser. Medens tresserne var præget af at supermagten USA var i offensive, da kom 70'erne til at markere et skift. Nederlaget for den amerikanske imperialisme i Indokina, den voksende modstand mod USA-imperialismen såvel i den anden som den tredje verden, samt fremkomsten af den meget stærke supermagt Sovjetunionen betyder at 70'erne i dag er karakteriseret ved at USA er i defensiven og Sovjetunionen i offensiven.

Det betyder på ingen måde at den amerikanske imperialisme på alle områder, over hele verden er i defensiven. I mellemøsten og i Bangladesh ser vi eksempler på, at det er muligt for USA at svare igen. At det er muligt for USA på afgrænsede områder stadigt at forsvare sin indflydelse og sågar udvide den. Men den altomfattende offensiv som den amerikanske imperialisme udviste i tresserne er væk.

I folkenes kamp mod USA-imperialismen er der vundet store sejre. Men udviklingen i verden viser, at en anti-imperialistisk kamp er ikke vundet hvis den ikke retter sig imod såvel USA som Sovjet-imperialismen. Sovjetunionens muligheder for at komme ind ad bagdøren når USA bliver smidt ud af fordøren er gundstige. På ét væsentligt punkt adskiller Sovjet-imperialismen sig nemlig fra den amerikanske. Sovjetunionen hylder sine imperialistiske principper ind i et slør af socialistiske fraser. USA's kamp for en international arbejdsdeling i verden fremstår klart som en ny-kolonialistisk politik, der skal tjene USA's imperialistiske udbytning. Men at Sovjetunionen tilstræber det samme står knap så krystalklart for mange. Hele den

sovjetiske teori om "international arbejdsdeling" kaldes i den revisionistiske sprogbrug for et "socialistisk princip". Sovjetunionen kalder det for en del af "kampen mod imperialismen", at Sovjetunionen selv "indgår i et samarbejde" med andre lande, der så tager det som deres hovedopgave at udvikle produktionen af de varer de nu en gang har i landet! Med andre ord: et højtudviklet Sovjetunionen påtvinger andre lande en ensidig udvikling af deres nationale produktion som skaffer Sovjet-imperialismen et net af råvareproducenter "i kampen mod imperialismen"! Artiklen i Kommunistisk Tidsskrift nr. 4 afslører et godt eksempel på netop den del af den sovjetiske politik. Sovjetunionen følger denne imperialistiske politik, samtidig med at de fører en voldsom propaganda for at tilsløre denne politik ved at hylde den ind i socialistiske fraser. Derfor kalder kommunister den for *social-imperialistisk*: socialistisk i ord, imperialistisk i handling.

En anden væsentlig støtte har Sovjetunionen i revisionistpartierne i de enkelte lande. Sovjetunionen har på mange måder et meget mere snævert og veludviklet internationalt politisk net end den amerikanske imperialisme. De nationale revisionistpartier opnår i mange tilfælde positioner, som gør det ekstra smertefrit for tigreren at smutte ind ad bagdøren!

Disse faktorer giver Sovjetunionen et forspring i forhold til USA. Men derudover har det indre styrkeforhold mellem de to udviklet sig til Sovjetunionens fordel. En voldsom oprustning og en voldsom vækst i krigsproduktion og anden industriproduktion har ført Sovjetunionen

frem i forreste række.

Dette ændrede styrkeforhold mellem de to imperialistiske giganter har også afspejlet sig i Sovjetunionens holdning til internationale konflikter, og til spørgsmålet om, hvordan de revisionistiske partier skal nå magten. Sammenligner vi med 60'ernes Sovjetunionen ser vi idag en supermagt, der direkte opfordrer til væbnet kup i de enkelte lande, og som kaster sig ind i indre kampe i andre lande. I forbindelse med revisionisternes problemer med at fastholde deres indflydelse i Portugal påpegede SUKP, at spørgsmålet om revisionister ved magten *ikke* var et spørgsmål om "almindeligt flertal". Med andre ord: De nationale revisionistpartier skulle ikke opfatte det som en hindring, at over halvdelen af et lands befolkning *ikke* støttede dem! Og i forbindelse med udviklingen i Angola er det ikke længere frygten for "en verdenskrigs flammer", der præger den sovjetiske holdning. Tværtimod engagerer socialimperialismen sig med massiv våbenstøtte, flere hundrede sovjetiske teknikere og ikke mindre end omkring 10.000 cubanske soldater!

Det er kun en supermagt i offensiven, der er i stand til at udvikle en sådan stadig mere åben aggressiv imperialistisk politik.

Det er væsentligt at slå fast, at denne skelnen mellem en supermagt i offensiven og i defensiven ikke er udtryk for, at enten den ene eller den anden supermagt nu definitivt befinder sig i en af de to positioner. Der er tale om en kompliceret proces, hvor det drejer sig om udvikling i et styrkeforhold på mange områder, økonomisk og militært f.eks., og spredt på mange geografiske områ-

der. Hvad man entydigt kan slå fast er, at Sovjetunionen i hvert fald ikke længere fører den meget defensive linie som karakteriserede dens politik i tresserne, men nu er i stand til at tage konfrontationer på stadigt flere områder med den anden supermagt.

Men disse forandringer i styrkeforholdet mellem imperialistiske stater er også alvorlige nok i sig selv. Historien har vist at det er netop i perioder med imperialistisk omrokering at faren for krig imperialisterne imellem vokser. Således er der også i dag mange tegn, der peger i den retning. Medens oprustningen i 60'erne var præget af atomvåbnene, så har oprustningen i 70'erne været præget af oprustning på de konventionelle våbens områder. Det har for Sovjetunionens vedkommende ført til en stadig stigende aktivitet på verdenshavene, og det har samtidig ført til, at der trænes stadig mere intenst i landgangsoperationer som led i angreb på andre lande. Ud for Norges kyster har der været gennemført adskillige øvelser i landgang på norsk territorium. Og for ikke så længe siden blev det oplyst i Danmark, at lignende øvelser i stadigt voksende omfang gennemføres ved Rygen ca. 50 km. fra Danmark, og at Warszawa-pagt fly flyver lige op til det danske luftrum. Disse angrebsmanøvrer har DKP erklæret for helt naturlige. NATO gør jo det samme over for Warszawa-pagt landene, siger DKP. I DKP's logik er den enes aggression åbenbart den andens værd!

Disse omrokeringer inden for imperialisternes lejr betyder at krigsfaren øges. Og det er normalt en imperialistisk magt i opgang, der har fordel af

at udløse en krig. Derfor er sovjetiske flåde-, landgangs- og flyøvelser vigtige tegn på, hvad Sovjetunionen rustet sig til!

EF OG SUPERMAGTERNE

Forsøgene fra den anden verdens side på at ruste sig i kampen mod supermagterne antager mange former. Vi skal her koncentrere os om de europæiske monopolars måde at gribe denne kamp an på.

Den sikkerhedskonference der blev afholdt i Helsinki i sommeren 1975 afspejlede den store interesse supermagterne viser Europa. Sikkerhedskonferencen skulle fastslå hvilke lande, der hørte til hvilken supermagts interessesfære. Det blev fastslået. Invasionen af Tjekkosllovakiet i 1968 blev accepteret af alle parter som en naturlig følge af, at man accepterede denne interessesfærepdeling af Europa. Tysklands deling blev endelig cementeret. Men det væsentligste formål med konferencen var at sprede det indtryk at "fred og afspænding er hovedtendensen i verden i dag". Det var socialimperialisternes hovedformål — og det lykkedes. Den heftige og voldsomme oprustning som begge supermagter udvikler skulle skjules. Sovjetunionens interesse var at lede verdens, og specielt Europas opmærksomhed, væk fra den voldsomt styrkede position som social-imperialismen har opnået.

Men samtidig med at socialimperialisterne med succes fik gennemført denne konference, afspejler de Europæiske landes tilslutning til konferencen samtidig den modsætning, der er mellem supermagterne og den

del af den anden verdens lande. De vesteuropæiske landes interesse i at underskrive lå dels i ønsket om, at der blev åbnet op for vest-europæiske investeringer i de strejkefri øst-europæiske lande. Men derudover har de vest-europæiske lande på nuværende tidspunkt en interesse i at supermagterne nedrunder. *Kunne* en sådan konference være med til at tvinge supermagterne til noget sådant ville det styrke de vest-europæiske monopoler. Det var ingen tilfældighed, at EF på konferencen talte med én stemme.

Men en sådan udvikling vil kun styrke EF. Det vil kun styrke opbygningen af en tredje supermagt. En opbygning som den vest-europæiske monopolkapital slås for i kamp mod og på bekostning af de to eksisterende supermagter. For arbejdere og undertrykte folk i verden er der intet perspektiv i at kæmpe mod supermagterne USA og Sovjetunionen, hvis det fører frem til opkomsten af en ny supermagt, EF. Modsætningerne mellem supermagterne og EF er en modsætning mellem imperialistiske blokke, som afspejler forskellige imperialistiske gruppers kamp om markeder og interesser.

For den europæiske arbejderklasse er kampen mod EF særlig skærpet. Den vesteuropæiske monopolkapitals kamp for at skabe en tredje supermagt har nemlig som første forudsætning en forstærket udbytning af den europæiske arbejderklasse. Det er her den vest-europæiske monopolkapital skal hente den afgørende indre styrke for at kunne tage kampen op med giganterne USA og Sovjetunionen.

EF udgør en afgørende løftestang for de forskellige monopolgrupper i

vesteuropa i deres bestræbelser på at styrke sine positioner i dette opgør.

Den eneste måde, hvorpå arbejderklassen kan føre kamp mod supermagterne er ved at stole på egne kræfter. Det er i udviklingen af arbejderklassens anti-imperialistiske kamp perspektivet i kampen mod supermagterne ligger. Det er en del af kampen for den nationale selvstændighed. En kamp som derfor også retter sig imod de vest-europæiske monopolars forsøg på, ved at nedbryde grænserne, at skærpe udbytningen af arbejderklassen. Kampen mod EF og kampen mod supermagterne hører snævert sammen. Som de marxistisk-leninistiske partier og partiforbandede organisationer i norden udtalte på deres første fællesmøde i januar 1975: "Vor kamp mod EEC er baseret på kampen for at vinde eller forsvare den nationale selvstændighed. Den nationale selvstændighed er grundlaget også i vor kamp mod supermagterne. Derfor er vi også imod revisionisternes bestræbelser på at benytte kampen mod EEC som et påskud til at orientere de nordiske lande ind i socialimperialismens interessesfære." ("Norden mellem supermagterne", særnummer af Kommunistisk Tidsskrift, Marxistisk-leninistisk Forlag 1975, s. 19)

Men det betyder ikke at arbejderklassen i de europæiske lande ikke kan spille på modsætningerne mellem EF og supermagterne. Det er i allerhøjeste grad muligt. En svækkelse af supermagterne gennem en skærpelse af modsætningerne mellem disse og EF vil betyde en generel svækkelse af imperialismen, og dermed styrke arbejderklassens samlede anti-imperialistiske kamp. Det afgørende er bare, at det ikke er *grund-*

laget for arbejderklassens kamp mod supermagterne. Grundlaget for arbejderklassens kamp mod supermagterne er ikke modsætningerne mellem EF på den ene side og USA og Sovjetunionen på den anden. Grundlaget er arbejderklassens egen anti-imperialistiske kamp, såvel nationalt som internationalt.

Samtidig er det en væsentlig opgave for arbejderklassen også at arbejde på at de europæiske stater finder sammen i en kamp mod supermagterne. Ikke gennem et instrument som EF. Men gennem en koordinering af kræfterne i sager der indebærer en uafhængighed af USA eller Sovjet. En *sådan* enhed mellem de monopolkapitalistiske stater vil dog kun kunne udvikles når arbejderklassen har tilkæmpet sig en styrke, der er i stand til at tvinge de europæiske stater til et sådant samarbejde, og som samtidig tager kampen op mod de vest-europæiske monopolders egne imperialistiske hensigter. Men det kræver en lang og sej kamp for at udvikle arbejderklassens anti-imperialistiske kamp.

I kampen mod supermagterne vil alliancer også kunne opstå mellem stater i den anden og den tredje verden. Arbejderklassens og de undertrykte folks egen kamp styrkes ved at udnytte disse alliancer. Men det stiller samtidig store krav til de undertrykte massers *egen* kamp. Det er kun på grundlag af denne kamp, at den anti-imperialistiske kamp rejser sig. Det er på det fundament den må og vil vokse sig stærk!

DEN TREDJE VERDENS KAMP

De samlings-tendenser mellem staterne, som man har set i vest-europa,

bl.a. udtrykt i EF, er på ingen måde enestående i verden. Såvel i Afrika som i Asien og Latinamerika har der udviklet sig en samlet optræden fra stadig flere landes side i væsentlige spørgsmål omkring forsvaret af den nationale uafhængighed. I FN har landene fra den tredje verden manifesteret sig stadigt kraftigere som en anti-imperialistisk blok. Det er bl.a. derfor der i USA har været stigende utilfredshed med FN.

Men samarbejdet mellem landene i den tredje verden er ikke ensbetydende med at der ikke er modsætninger landene imellem. Langt den overvejende del af disse lande er kapitalistiske. Det er borgerskabet der sidder ved magten, og det er et borgerskab med imperialistiske ambitioner over for de andre lande i den tredje verden. Derfor udvikler denne front i den tredje verden sig ikke uden vanskeligheder. Enkelte lande i den tredje verden står så stærkt, at de rent faktisk udgør en imperialistisk magt, der udbytter adskillige andre tredje verdens lande. Sådanne modsætninger ser vi f.eks. i forholdet mellem Brasilien og en række latin-amerikanske lande, i modsætningerne mellem en række lande i den tredje verden og OPEC-landene, og i modsætningerne mellem OPEC-landene indbyrdes, og f.eks. i modsætningerne inden for OAU. Denne samlings-tendens blandt landene i den tredje verden er således en modsigelsesfyldt proces, hvor det der viser vejen frem er den grad af enighed landene i den tredje verden opnår i kampen mod imperialismen.

I Asien har Sovjetunionen forsøgt at få sin indflydelse styrket ved at foreslå dannelsen af et "Kollektivt asiatisk sikkerhedssystem". Forsla-

get er gammelt, men fremsattes med fornyet styrke efter den europæiske sikkerhedskonference. Sovjetunionen mente at netop Helsinki-konferencen viste perspektivet også i denne "sikkerhedspagt". Men Sovjetunionens forsøg på at skabe en asiatisk Warszawa-pagt med det formål at inddæmme Kina har kun fundet støtte hos enkelte asiatiske lande. De resterende har afvist tanken. I stedet har den seneste udvikling i asien været karakteriseret af en stadig bedring af forholdene landene imellem på det asiatiske kontinent. En bedring som bl.a. rummer udvikling af handelen landene imellem og et opgør med den imperialistiske handelsstruktur. Netop denne forbedring af forholdene mellem de asiatiske lande har været afgørende for at Sovjetunionens "sikkerhedspagt" blev modtaget med, og stadigt modtages med en massiv afvisning.

I Afrika har organisationen OAU været rammen omkring de afrikanske staters samarbejde. På det økonomiske område har de råvareproducerende lande organiseret sig sammen med tredje verdens lande på andre kontinenter i en fælles kamp for højere priser, og i en kamp mod den imperialistiske internationale arbejdsdeling.

I Latinamerika har samlingstendenserne været meget tydelige. De Latin-amerikanske landes kamp for uafhængighed af den amerikanske imperialisme har blandt andet ført til dannelsen af organer landene imellem, men uden USA. Derudover har de latinamerikanske lande været involveret i en voldsom kamp for deres ret til en 200 sømil fiskerigrænse. Denne kamp har ikke alene været rettet mod den supermagt, der

gennem lang tid har haft et fast fodfæste i Latinamerika, USA, men også mod Sovjet, der direkte har saboteret kampen for de 200 sømil."

De olieproducerende landes kamp for at hæve prisen på olien er et kendt eksempel på, hvordan det har været muligt for lande i den tredje verden at bryde en del af imperialismens greb.

Dette meget korte rids over udviklingen i Den tredje Verden viser, hvordan modsætningerne udvikler sig. På forslag fra den tredje verden afholdt FN en ekstraordinær samling med det formål at diskutere en *ny økonomisk verdensorden*. Baggrunden for dette forslag ses helt klart i den udvikling på de tre kontinenter som er ridset op ovenfor. Det drejer sig om en stadigt voksende, *samlet* eller koordineret kamp mod imperialismen, ikke mindst mod de stærkeste imperialistiske magter i verden USA og USSR. Begge supermagter taler om "international arbejdsdeling" og Sovjetunionen har bl.a. for at forsvare dens forsøg på at udplyndre råstofferne i andre lande udviklet en teori om "menneskehedens ejendom af råstofferne"! Landenes ret til selv at udvikle deres råstoffer, underminerer Sovjetunionen ved at udråbe råstoffer til international ejendom!

Kampen omkring den nye økonomiske verdensorden er en meget væsentlig del af kampen mod de to supermagter. Og opsvinget i den tredje verdens kamp rummer en stor fare for de to supermagter. Medens det på mange områder i første række er rettet mod den amerikanske imperialisme, så ses der stadig flere eksempler på, hvordan lande, der tilkæmper sig uafhængighed af den

amerikanske imperialismefinder det nødvendigt at understrege at det ikke betyder, at de har skiftet den ud med den sovjetiske.

KAMPENS PERSPEKTIV

Det voksende opgør med undertrykkelse og udbytning over hele verden viser at det på ingen måde bliver lettere for supermagterne at undertrykke og udplynre verdens folk.

At USA er i defensiven og Sovjetunionen i offensiven skyldes dels at den amerikanske imperialismeforblevet bekæmpet af stadig større dele af folkene i verden, og at kampen mod socialimperialismen er knap så udviklet endnu. Men derudover har den voldsomme oprustning som Sovjetunionen har foretaget naturligt nok yderligere styrket den i kampen med USA. Men også Sovjetunionen løber ind i voksende modstand, hvor de sovjetiske imperialister kommer frem.

Det er kun de undertrykte massers egen kamp, der fører til frihed for imperialistisk udbytning. Det er folkets mobilisering i kampen mod ikke alene udenlandsk aggression, men også mod den imperialismesom landet selv udøver og mod landets eget borgerskab, der svejser den anti-imperialistiske kamp sammen med kampen for den nationale uafhængighed og kampen for socialismen.

Men på vejen frem er det afgørende at de mange og skarpe modsætninger der findes mellem de små og middelstore lande på den ene side og supermagterne på den anden udnyttes. Supermagternes styrke og position gør dem overlegne i forhold til de andre stater. Netop supermagternes

kamp om markeder og interesser fører derfor en trussel, som kun kan afvises ved at de små og middelstore lande står sammen. På FN's generalforsamlings 30. samling sagde Chiao Kuan-Hua på Kinas vegne:

"Dette, at den Tredje verdens lande står solidarisk i kampen, en solidaritet, der strækker sig fra det politiske til det økonomiske område, har bevirket, at verdens folks kamp mod kolonialisme, imperialismefog hegemonisme er trådt ind i en ny etape.

Landene i den Anden Verden har ligeledes forstærket deres kamp mod supermagternes og i særlig grad mod socialimperialismens kontrol, indblanding, subversion og trusler om magtanvendelse. Tendensen til, at de vesteuropæiske lande forener sig til kamp mod hegemonismen, har gjort sig stadig stærkere gældende. Den anden verden har udvidet sin dialog og sine kontakter med den tredje verden. Der er uden tvivl gode muligheder for en udvikling af sådanne samarbejdsrelationer, forudsat at de baseres på gensidig respekt for suverænitet og ligestilling." ("Tale af den kinesiske delegations leder Chiao Kuan-Hua ved FN's Generalforsamlings 30. samling," særnummer af Kina i Dag 1975, s. 2-3). Chiao Kuan-Huas sidste forbehold er meget vigtigt: "...forudsat at de baseres på gensidig respekt for suverænitet og ligestilling". Det er det væsentlige. I dag har de imperialistiske borgerskaber ingen interesse i at forsvare den nationale uafhængighed. Netop den opgave er arbejderklassens og folkernes. Og det er en kamp, der retter sig mod supermagterne, og mod borgerskaberne i de små og middelstore lande, der ønsker at ruste sig i deres

imperialistiske opgør med supermagterne ved at forstærke udbytningen af folkene.

At skærpe modsætningerne mellem borgerskaberne i de små og middelstore lande og supermagterne vil

betyde en generel svækkelse af imperialismen. Men om denne svækkelse vil betyde fremskridt for socialismens kræfter afhænger af arbejderklassens og folkenes kamp.

SOVJETKAPITALISMEN OG VARESPØRGSMÅLET

Kan man virkeligt kalde sovjetøkonomien for kapitalistisk? Findes der markedsøkonomi i Sovjet? Er arbejdskraften en vare? Er produktionsmidlerne varer? — Det er nogle af de spørgsmål, som nedenstående artikel tager op. Artiklen er skrevet til "Materialisten", der udgives af "Arbejdernes Kommunistparti m-l" i Norge. Den er formet som en kritik af en nyrevisionist, Hans Ebbing, som benægter, at sovjetøkonomien er kapitalistisk.

I diskussionen om Sovjetkapitalismen er enkelte spørgsmål vigtigere at besvare end andre. For en videnskabelig analyse må hovedkravet være, at vi kan demonstrere, hvordan kapitalismens *grundlæggende* træk er restaureret. Karl Marx har opsummeret to hovedkendetegn ved den kapitalistiske produktionsmåde:

"For det første: Den producerer sine produkter som varer. Dette adskiller den ikke fra andre produktionsmåder; men snarere det faktum, at eksistensen som vare er det dominerende og bestemmende karaktertræk hos dets produkt. Dette indebærer, at arbejderen først og fremmest optræder som sælger af en vare og dermed som fri lønarbejder; arbejdet altså i det hele taget som

lønarbejde".

"Det andet, som specielt kendetegner den kapitalistiske produktionsmåde er produktionen af merværdi som produktionens direkte hensigt og bestemmende motiv". (1)

Hovedformålet med denne artikel er at vurdere Sovjets økonomiske basis ud fra denne synsvinkel. Der hvor det har interesse, vil jeg knytte an til en polemik mod synspunkter, som SV's Hans Ebbing har givet udtryk for i to Kontrast-artikler. For at gøre den teoretiske problemstilling klarere vil jeg indlede med en kort gennemgang af nogle grundtræk i kapitalismens og socialismens økonomi med særlig vægt på vareproduktionens og varebyttets betydning.

I

KAPITALISMEN OG VAREPRODUKTIONEN

Med *vare* menes alle produkter af menneskeligt arbejde, som har brugsværdi, og som er fremstillet for at *byttes*. Varen har en dobbeltkarakter: Den er både brugsværdi og værdi. Værdien repræsenteres af det samfundsmæssige arbejde, som er legemliggjort i varen, og bytteværdien er fremtrædelsesformen for dette.

Vareproduktionen er knyttet til bestemte samfundsformer; specielle historiske faser i udviklingen af produktionen. Der var ingen vareproduktion i urfællesskabet, i det første stadium af de primitive samfund. Produkterne blev direkte fordelt og konsumeret.

Efterhånden som produktivkræfterne blev udviklet, opstod der arbejdsdeling og et grundlag for varebytte. Historisk kan vi skelne mellem tre former for varebytteproduktion: simpel vareproduktion (eksisterede både under slavesamfundet og feudalismen), kapitalistisk vareproduktion og vareproduktionen som i begrænset omfang findes i socialistiske samfund.

I det kommunistiske samfund ville klasse modsætningerne være borte, staten uddød, og princippet om at "enhver yder efter evne, og enhver får efter behov" vil gælde. Vareproduktionen vil da være ophørt.

Under feudalismen findes der simpel vareproduktion. *Arbejdskraften er imidlertid ikke en vare*. Produktionsforholdene er baseret på feudalerens ejendomsret til jorden og hans delvise ejendomsret til producenten — den livegne bonde.

Udbytningen af de livegne bønder sker gennem udførelsen af hoveriarbejde for feudaleren eller betaling af naturalie- eller pengeafgift til ham.

Den førkapitalistiske simple vareproduktion adskiller sig fra den kapitalistiske ved at bygge på vareproducenternes — bøndernes og håndværkernes — personlige arbejde. Men den er også af samme type som den kapitalistiske vareproduktion, fordi den bygger på privat eje af produktionsmidlerne. Og "privat ejendommen skaber uundgåelig konkurrence mellem producenterne, en konkurrence som fører til, at mindretallet beriger sig og flertallet ruineres. Derfor tjener vareproduktionen i det små som udgangspunktet for opkomsten og udviklingen af kapitalistiske forhold." (2)

Under kapitalismen får vareproduktionen en helt dominerende karakter, og i "Kapitalen" analyserer Marx varebyttet som "det enkleste, mest almindelige, mest udbredte, og dagligdags *forhold* i det borgerlige (vareproducerende) samfund, et forhold, som forekommer milliarder af gange... I denne enkle foreteelse (i denne "celle" af det borgerlige samfund) afdækker analysen *alle* modsætninger (respektive spiren til *alle* modsætninger) i det moderne samfund." (3)

KAPITALISMENS ØKONOMISKE GRUND- LOV

Ser vi på den simple vareproduktion er formelen for cirkulationen således: V (vare) — P (penge) — V (vare), dvs. at en vare sælges for at en anden kan købes. Pengene gør her tjeneste

som cirkulationsmidler. Men under kapitalismen er pengene *kapital*, de bruges for at udbytte fremmed arbejde. Her gælder formelen: P (penge) — V (vare) — P (penge). Målet er ikke bytning af brugsværdier, men køb og salg for at berige sig. Men dersom kapitalisten ved slutningen af kredsløbet sad tilbage med lige så mange penge som ved starten, ville kredsløbet være formålsløst. Derfor er den fuldstændige formel $P - V - P'$, hvor P' betyder en øget pengesum.

Nøglespørgsmålet er da: Hvorledes sker denne tilvækst? Marx viser i "Kapitalen", at den økonomiske lov for vareproduktionen er *værdiloven*; varerne byttes i overensstemmelse med den samfundsmæssige nødvendige arbejdsmængde, som er gået med til deres fremstilling. Men da kan varecirkulationen ikke forklare tilvæksten. Hvis nogle kapitalister, som sælgere, får solgt varerne over deres værdi, vil de som købere tabe tilsvarende. "Hvis varer og penge af lige værdi, dvs. ækvivalenter, byttes, kan ingen af vareejerne hente en større værdi hjem fra cirkulationen end den, som er legemliggjort i hans vare." (4)

Grundlaget for værdiøgningen er ene og alene at pengeindehaveren — kapitalisten — finder en vare på markedet, hvis brugsværdi selv har den ejendommelige egenskab at være en kilde til værdi. Denne vare er menneskets arbejdskraft. "Pengeejerne køber arbejdskraften til dens værdi, som i lighed med værdien af enhver anden vare bliver bestemt af den samfundsmæssige nødvendige arbejdstid som kræves for at fremstille den (dvs. leveomkostningerne for arbejderen og hans familie)." (5)

Når kapitalisten har købt arbejdskraften, har han også ret til at bruge den, lad os sige 42,5 timer om ugen. I løbet af en del af denne tid fremstiller arbejderen et produkt, som modsværer udgifterne til livets ophold ("nødvendig" arbejdstid), den resterende tid arbejder han gratis for kapitalisten. Arbejderen skaber et "*merprodukt*", en *merværdi* for kapitalisten. Størstedelen af merværdien investeres påny i produktionen, til køb af produktionsudstyr og arbejdskraft, dvs. merværdien forvandles til kapital og akkumuleres.

Kapitalismens økonomiske grundlov er netop merværdiloven: "Den kapitalistiske produktion er ikke en produktion af varer, den er først og fremmest produktion af merværdi." (6) Lenin kaldte da også læren om merværdien for *hjørnestenen* i Marx' økonomiske teori.

Kapitalisternes profit er slet og ret merværdien i en forvandlet form, dvs. merværdien set i forhold til *hele* den kapital som er indskudt i produktionen. På den måde tilsløres forskellen mellem den konstante kapital (afskrivningen på maskiner/bygninger, råstoffer, brændsel o.l.) og den variable kapital, som bruges til køb af arbejdskraft. Overskuddet, profitten, fremtræder som om den er skabt af kapitalen, mens den i virkeligheden udelukkende har sin kilde i merværdien, skabt af proletariatets merarbejde.

IMPERIALISMEN — STATSMONOPOL- KAPITALISMEN

For vurderingen af dagens Sovjet er det vigtigt, at vi også trækker særegenskaberne ved kapitalismen i

dens højeste stadium, ind. Med Lenins ord: "Imperialismen er kapitalismen på det udviklingstrin, hvor monopolernes og finanskapitalens herredømme har skabt, hvor kapital-eksporten har fået fremtrædende betydning, hvor verdens opdeling mellem de internationale truster er begyndt og opdelingen af jordens hele territorium mellem de største kapitalistiske lande er afsluttet." (7)

Monopolkapitalismen er fremvokset af og har afløst frikonkurrencekapitalismen. "Og samtidig ser vi, at monopolerne ikke ophæver den frie konkurrence, som de er fremvokset af, men består ved siden af den og over den, og fremkalder på denne måde en række særlig krasse og skarpe modsætninger, gnidninger og konflikter". (8)

Lenin peger også på, at monopolerne stræber efter at udnytte deres dominerende stilling til at diktere monopolpriser; de jagter efter en monopolprofit som er højere end gennemsnitsprofiten. Støttende sig til denne analyse fastslog Stalin, at kapitalismens økonomiske grundlov — merværdiloven — bliver uddybet og konkretiseret i imperialismens epoke:

"Sikring af kapitalistisk maksimalprofit ved at udbytte, ruinere og udsuge folkeflertallet i vedkommende land, ved at undertrykke og systematisk udplyndre folkene i andre lande, særlig i de tilbagestående lande, og endelig ved krige og militarisering af folkehusholdningen, som udnyttes for at sikre de højeste profiler". (8)

Med monopolkapitalismens udvikling bliver også *statsens* rolle stadig vigtigere. I ethvert samfund er staten et redskab for den herskende

klasse. Monopolerne bruger staten for at styrke centraliseringen af kapitalen, subsidiere monopolerne, sikre deres ordrer og militarisere økonomien. Statsens økonomiske rolle vokser, i stigende grad overtager den kapitalistiske stat selv industrikoncerner og kreditinstitutioner.

Denne udvikling af *statsmonopol-kapitalisme* analyserede Engels som en lovmæssighed i kapitalismens udvikling. Statsmonopolet er som det private monopol bare en justering af kapitalistiske produktionsforhold. Jo flere produktivkræfter den kapitalistiske stat "overtager som sin ejendom, desto mere bliver den en virkelig fælleskapitalist, og desto flere statsborgere udsuger den. Arbejderne forbliver lønslaver, proletarer". (10)

Det er denne statsmonopolkapitalisme, slog Lenin fast, som bliver kaldt "den mest fuldstændige, materielle *forberedelse* af socialismen, dens *forberedende* trin, det trin, på den historiske stige hvis næste trin — noget mellemtrin findes ikke — bliver kaldt socialismen." (11)

Men først gennem den socialistiske revolution, hvor borgerskabets diktatur styrtes og erstattes med proletariatets diktatur, bliver statsmonopolet forvandlet til en socialistisk bedrift. Det er *statsens klassekarakter* som overvejende bestemmer dets indhold. Akkurat det samme gælder når den borgerlige kontrarevolution knuser proletariatets diktatur og omdanner socialismens økonomiske basis til statsmonopolkapitalisme.

II SOCIALISMENS POLITISKE ØKONOMI

Hvad er det, der adskiller et socialistisk samfund fra et kapitalistisk? For det første må vi se om produktionsforholdene er socialistiske, for det andet må vi specielt lægge vægt på statens klassekarakter. Den socialistiske revolutions første og afgørende handling er at styrte det borgerlige klasses diktatur, oprette en socialistisk stat: proletarietets diktatur. Netop dette giver grundlaget for at give samfundet en socialistisk økonomisk basis.

Udviklingen af den socialistiske økonomi kan imidlertid tage tid — afhængigt bl.a. af produktivkræfternes udviklingsniveau. I Sovjet kan vi først snakke om en virkelig socialistisk økonomisk basis omkring 1929, "året med det store omsving", som Stalin opsummerede. Nøglepunkterne her var socialistisk industrialisering og indførelse af socialistiske ejendomsforhold i jordbruget gennem opbygningen af kollektivbrug. I Folkets Kina foregik der også en stor kamp for at afskaffe den private ejendomsret til produktionsmidlerne efter frigørelsen i 1949. Først i 1956 kunne KKP opsummere, at landet, gennem udviklingen fra individuel til kooperativ drift på landet, havde opbygget en i hovedsiden socialistisk økonomisk basis.

Som nævnt er merværdiloven kapitalismens økonomiske grundlov og jagten efter maksimalprofit dens særegne form i monopolkapitalismens epoke. Har socialismen en lignende økonomisk grundlov? Stalin formulerede den således: "Maksimal tilfredsstillelse af samfundets mate-

rielle og kulturelle behov". (12). Er produktionen indrettet på at tilfredsstille det arbejdende folks behov, eller styres den af jagten på merværdi, på maksimalprofit? Dette er nøglespørgsmålet, når vi skal vurdere forskellen mellem den socialistiske og kapitalistiske produktionsmådes indretning.

I et land med kapitalistiske produktionsforhold er arbejderne adskilt fra ejendomsretten til produktionsmidlerne, og i kraft af det, fra distributionsretten til arbejdsprodukterne. Arbejderne er proletarerer, de må sælge deres arbejdskraft for at overleve, de bliver udbytter. Det er en anden klasse, kapitalisterne, som har råderetten over produktionsmidlerne, de disponerer over merværdien og forvandler den til kapital, til ny udbytning.

Under socialismen vil vi finde to former for socialistisk ejendom: Statsejendom (almen folkeejendom) og socialistisk gruppeejendom (kooperativer — kollektiver i landbruget). Ud over det vil der kunne findes rester af private produktionsforhold: individuelle håndværkere, handlende o.l. samt eventuelt private jordlodder i landbruget.

Også under socialismen vil arbejderne skabe et merprodukt ud over det som afsættes som løn/indtægt til den enkelte. Under socialismen — hvor arbejderklassen har statsmagten — vil dette merprodukt bruges for at tilfredsstille samfundets kollektive behov; planmæssig udbygning af industri, jordbrug og fiskeri, forbedret sundhedsvæsen, militære forsvarsformål, sænkning af madvarerpriserne o.l. At snakke om *udbytning* er en meningsløshed. For udbytningen er knyttet til, at en fremmed

klasse, kapitalisterne, tilraner sig merværdi og omdanner denne til kapital.

BORGERLIG RET UNDER SOCIALISMEN

I "Kritik af Gotha-programmet" har Marx fastslået det, som er kernen i marxismen-leninismens politiske teori:

"Mellem det kapitalistiske og kommunistiske samfund ligger perioden med det førstes revolutionære omdannelse til det andet. Til den svarer også en politisk overgangsperiode, hvis stat ikke kan være andet end *proletariatets revolutionære diktatur*." (13)

Denne overgangsperiode er netop socialismen eller den lavere fase af kommunismen, en historisk epoke mellem kapitalismen og det klasseløse samfund. Marx peger også skarpt på, at vi her har at gøre med et samfund, som "*udspringer af det kapitalistiske samfund — som altså i enhver henseende: økonomisk, moralsk, intellektuelt endnu er behæftet med fødselsmærker fra det gamle samfund, fra hvis skød det stammer*." (14)

Og disse "fødselsmærker" er eksistensen af bl.a. følgende forhold: distribution efter princippet "enhver yder efter evne og får efter indsats", eksistensen af vareproduktion og varebytte, bytte ved hjælp af pengesystemet. Der eksisterer også uligheder mellem arbejdere og bønder, mellem by og land og mellem åndsarbejde og kropsarbejde.

Lad os først se på princippet om distribution efter indsats, med andre ord at "den som ikke arbejder, han skal heller ikke spise". Arbejderen

får en kvittering — i form af løn — for at han har ydet så og så meget arbejde (efter at hans arbejde for sociale fonds er trukket fra), og med det kan han skaffe sig det tilsvarende forråd af konsumtionsmidler (forbrugsvarer, red.) Det samme kvantum arbejde, som han har ydet samfundet i én form, får han tilbage i en anden.

Men denne "lige ret" til tildeling efter indsats er trods alt "efter sit indhold en ulighedens ret, som al anden ret". (15). Den ene er fysisk stærkere end den anden, folk har forskellige intellektuelle evner. Den lige ret anerkender forskellige egenskaber som "naturlige privilegier".

"Videre: Den ene arbejder er gift, den anden ikke, en har flere børn end den anden osv. Ved lige arbejdsindsats og dermed lige andel i det samfundsmæssige konsumtionsfond (samlede mængde forbrugsvarer, red.) får altså den ene faktisk mere end den anden, den ene er rigere end den anden osv. For at kunne undgå alle disse misforhold måtte rette istedet for at være lige tværtimod være ulige". (16)

Marx slår fast, at dette er uundgåeligt i den første fase af det kommunistiske samfund (socialismen), for "retten kan aldrig være højere end samfundets økonomiske struktur og dets kulturudvikling, som er betinget af denne". (17) Den "lige ret", opsummerer derfor Marx som en *borgerlig* ret, og først i den højere fase af det kommunistiske samfund kan denne ret overskrides og samfundet skrive på sine bannere: Enhver yder efter evne og får efter behov.

I Folkets Kina foregår der nu en vigtig politisk debat netop om dette.

For dersom denne form for borgerlig ret ikke *begrænses*, vil resultatet blive, at "mere betaling for mere arbejde", bonusordninger og andre materielle stimuli dominerer folks tænkning og indstilling: "Hvis sådanne tilstande fik mulighed for at udvikle sig uden forbehold, ville kløften mellem de med mere og de med mindre blive større og større, i den grad at en polarisering ville finde sted. Nogle folk kunne da forvandle deres penge til kapital som kunne benyttes til åger, til at etablere undergrundsfabrikker eller gå ind for spekulation, alt for at udføre kriminel virksomhed for at udbytte andre." (17)

Her kan det have en vis interesse at notere, at Hans Ebbing i en af sine Kontrast-artikler forsøger at forklare eksistensen af et lønsystem og et konsumvaremarked i dagens Kina med, at "arbejderklassen ikke har den direkte kontrol over produktionsmidlerne". Han påstår til og med at dette giver arbejdskraften varekarakter — "om end i modificeret form". (18). Dette er i strid med marxismen — det er teoretisk fusk. På trods af at der er indført socialistiske produktionsforhold vil der i Kina — som i ethvert socialistisk land — nødvendigvis eksistere et formelt lønsystem, indtægstuligheder, og et konsumvaremarked. Dette gør mindst af alt arbejdskraften til vare, det indebærer ingen *udbytning*. Men det er udtryk for en borgerlig ret, som netop proletariats diktatur må begrænse og indskrænke, som skridt på vejen til det klasseløse, kommunistiske samfund.

VAREPRODUKTIONEN UNDER SOCIALISMEN

Under socialismen finder der fortsat vareproduktion og varebytte sted. Også dette er et "fødselsmærke" fra det kapitalistiske samfund som *må* eksistere under opbygningen af socialismen. Men opgaven er at *begrænse* denne form for "borgerlig ret", ikke at udvide og udbygge den.

Hovedårsagen til at der findes vareproduktion under socialismen er, at der eksisterer to forskellige former for socialistisk ejendom, statsejendom og gruppeejendom. Mellem disse to sektorer må produkterne byttes mod betaling, dvs. i form af varebytte. Statens distribution af konsumgoder til arbejdere og andre ansatte tager også form af varebytte gennem brug af penge.

Men denne socialistiske vareproduktion adskiller sig alligevel skarpt fra kapitalismens vareproduktion. Det allervigtigste er, at det ikke længere eksisterer udbytning af arbejderne, arbejdskraften er ikke længere vare. Vareproduktionen er derfor *indskrænket*. Heller ikke "jord, naturrigdomme, vand og skove, fabrikkerne, værkstederne, minerne, kraftværkerne, jernbanerne og andre foretagener, dvs. alle de vigtigste produktions- og cirkulationsmidler" (19) er genstand for køb og salg.

Hvad så med foretagenerne i statssektoren? I pagt med statsplanen gennemføres der her en *planmæssig fordeling* f.eks. af nye produktionsmidler, råstoffer o.l. Selv om man her af regnskabsmæssige grunde opererer med en pris, så drejer det sig grundlæggende ikke om varebytte men om socialistisk produktfordeling.

Men også de produkter, som byttes som varer, har ydermere i tilgift karakter af at være et "socialistisk produkt", for varebyttet er *reguleret* af statsplanen, begrænset af rammerne som proletariats diktatur sætter.

Netop det sidste er vigtigt. For revolutionens endelige mål er det klasseløse samfund, hvor al varebytte er erstattet med tildeling efter behov. For at opnå dette er det nødvendigt at proletariats og samfundets interesser styrer udviklingen, at den socialistiske statsplan styrer al produktion. Gradvis vil den socialistiske gruppeejendom i landbruget udvikles til almen folkeejendom.

Bliver jagten på *profit* sat i højsædet vil det modsatte ske. Vareproduktionen som eksisterer vil blive brugt som et grundlag for at lade køb og salg præge alle forhold. Dette giver objektiv næring til kapitalistiske tendenser og materielt grundlag for fremvæksten af et nyt borgerskab.

Mao Tse Tung har netop påpeget dette i en skarp udtalelse: "For øjeblikket praktiserer vort land et varesystem, også lønsystemet er ujevnt som i lønskalaen med 8 grader, og så videre. Så hvis folk som Lin Piao kommer til magten, da vil det blive meget let for dem at genoplive det kapitalistiske system". (20)

Alt dette er udtryk for, at klassekampen fortsætter under socialismen. Også i en socialistisk økonomi findes der borgerlig ret, som kan give en social basis for fremvæksten af et nyt borgerskab, dvs. en klasse-mæssig basis for en kapitalistisk kontrarevolution.

Som vi skal vise, er netop dette blevet resultatet i Sovjet. Det er mod denne baggrund, vi må skønne på betydningen af Marx' ord om "proletariats *klassediktatur* som et nødvendigt gennemgangspunkt for at afskaffe alle *klasseforskelle*, for at afskaffe alle samfundsforhold som svarer til disse produktionsforhold, for omvæltningen af alle ideer, som skyldes disse samfundsforhold". (21)

III SOVJETKAPITALISMEN

Den politiske og økonomiske *baggrund* er ikke temaet her, og interessererede henvises til AKP(m-l)s bog om Socialimperialismen og Niels Holmbergs sidste bøger om emnet. Jeg nøjes derfor med at nævne en del vigtige faktorer:

- Eksistensen af borgerlig ret og vareforhold i det socialistiske Sovjets økonomiske basis, dvs. grundlaget for et *nyt* borgerskab.
- At det gamle eksproprierede borgerskab fortsat delvist var i live, og at disse arbejdede på at vinde deres gamle privilegier tilbage.
- At udenlandske imperialistmagter har støttet og opmuntret slige borgerlige grupper.
- At der fortsat eksisterede omfattende individuel privatproduktion i landbruget (f.eks. jordlodder for grøntsagsproduktion).
- At uddannelsessystemet i Sovjet ikke var socialistisk i sit *indhold*. Noget som bidrog til at modsætningerne mellem kropsarbejde og åndsarbejde ikke blev mindsket.
- At SUKP(b) og Stalin undervurderede, teoretisk og praktisk, eksis-

stensen af klasser og klassekamp under socialismen.

Ud fra slige objektive forhold, hjulpet af svagheder i kommunisternes *linje*, gennemførte det nye bureaukratborgerskab sin kontrarevolution, erstattede proletarietets diktatur med borgerskabets diktatur.

Statens — og dermed også stats ejendommens klassekarakter skiftede. For at videreføre og fuldføre kontrarevolutionen var det samtidig nødvendigt med en lang række ændringer på det økonomiske område, indgreb, som har gået for sig siden midten af 50'erne og frem til i dag. Alt dette har gjort kapitalismen i Sovjet stadig mere åben, ført til at også mange af *formerne* i den socialistiske økonomi er likvideret.

Men fortsat er den officielle ideologi indrettet på at *skjule* virkeligheden. Forfaldet skal dækkes af "marxistiske" fraser, akkurat som klassediktaturet i vort land er hyllet ind i tåger af snak om demokrati. Her har Novosti-propagandisterne fået hjælp af SVs Hans Ebbing, som igennem det sidste år har lagt meget energi i at tilsløre Sovjets kapitalistiske og imperialistiske karakter.

Jeg vil derfor først tage hul på det, som nødvendigvis er hovedspørgsmålet: Er arbejderne adskilt fra produktionsmidlerne, er arbejdskraften *vare* i dagens Sovjet?

ARBEJDSKRAFTENS VAREKARAKTER

Som nævnt opsummerede Marx vareproduktionens almene udbredelse og specielt *arbejdskraftens* varekarakter som et grundtræk ved den kapitalistiske produktionsmåde.

Netop dette giver grundlaget for

udbytningen og jagten på merværdi som produktionens mål og bestemmende motiv.

For Hans Ebbing går denne problematik hus forbi. En ting er, at han for det socialistiske Kinas vedkommende bruger eksistensen af lønsystemet og konsumvaremarkedet som udgangspunkt for at definere arbejdskraften som vare — "om end i modificeret form" (hvad nu dette måtte betyde). Hvor han i Kontrast nr. 1-75 også snakker om, at arbejdskraften i *Sovjet* har varekarakter, kan vi naturligvis nok bedre følge ham.

Men når Ebbing i Kontrast nr. 3 skal videreføre polemikken, er også arbejdskraftens "modificerede" varekarakter i Sovjet blevet borte. Pludselig har ideologen slået op i Kapitalen og fundet ud af, at arbejdskraftens varekarakter er fundamental for kapitalismens udbytning. Dermed må han også — siden målet er at *benægte* kapitalismen i Sovjet — lægge sit første synspunkt fuldstændigt til side.

Fra Ebbing og over til virkeligheden i dagens Sovjet. Her må vi også lede bag den officielle retorik. For selv om de moderne revisionisters økonomiske litteratur flommer over af lovord om vare-penge-forholdenes store betydning under "socialismen"; mens profit, rente o.l. er daglig tale, så er arbejdskraftens varekarakter et tabuord. Den eneste undtagelse, jeg kender er Sovjet-tidsskriftet Voprosi Ekonomiki (Problems of economics) som i nr. 7.67 uden skam erklærede: "Arbejdskraften er vare under socialismen." (22)

Men oftest er referencerne mere indirekte. Et af de vigtigste eksempler på "den nye tid" i Sovjet er kendt

som "Schekino-eksperimentet", påbegyndt ved et kemisk kombinat med samme navn i 1967. Økonomen T. Barenkova oplyser, at som et led i eksperimentet blev i gennemsnit 10-15% af arbejdsstyrken i virksomhederne sagt op. Hun opgiver, at mellem 1/5 og 2/3 af afskedigelserne blev muliggjort ved at de tilbageblevne arbejdere kombinerede arbejdsområderne eller øgede arbejdstempoet i de gamle. Som kompensation fik de arbejdere, som *ikke* blev opsagt en bonus fra det, som blev sparet i lønudgifter ved at arbejdskammeraterne blev fyret! (23)

Dette må knyttes an til, at Sovjet efter 1965 (de økonomiske reformer) gik bort fra princippet om, at staten fastsatte antallet af ansatte i virksomhederne efter en central plan. I stedet blev afgørelserne lagt ud til den enkelte virksomhed, dvs. til top-laget og direktørerne. Samtidig blev det erklærede mål, at hver virksomhed skulle have maksimering af *profitten* som ledetråd. Som det siges af to sovjetøkonomer:

"Siden lønsomheden bliver kalkuleret ud fra virksomhedens profit, afhænger den værdi af niveauet af produktionsomkostningerne; jo lavere omkostninger, desto større er profitten og desto højere er profitraten." (24)

At *opsige arbejdere*, som led i jagten på profit, er i dagens Sovjet en *rettighed* for virksomhedsledelsen.

Formelt skal dette godkendes af "fagforeningerne", men det korporative system, og bonuspræmier ved opsigelser à la Schekino gør dette, set fra arbejdernes side, til en tryghed, som knapt findes på papiret.

For at lette omsætningen af arbejdskraft er der derfor oprettet egne

"bolig- og arbejdsformidlingskontorer" i forskellige egne af Sovjet. Opsagte arbejdere bliver henvist til disse kontorer, som "garanterer" arbejde i henhold til ideologien om, at arbejdsløshed ikke findes. Arbejderne har også ret til at sige op, og melder sig da som arbejdssøgende.

På samme måde henvender bureaukratkapitalisterne sig til disse arbejdskontorer for at hverve ny arbejdskraft. En sovjetisk avis, *Kommunisti Tochikiston*, oplyser i en artikel 24. maj 1975, at siden oprettelsen i 1969 havde "bolig- og arbejdsformidlingskontoret" i Tadghistan registreret over 58.000 personer, som så efter arbejde. 43.000 af dem blev ansat i virksomheder og organisationer. (25)

Akkurat som i vestligt-kapitalistiske lande bruger bureaukratborger-skabet i Sovjet *avisannoncer*, når de er på jagt efter arbejdskraft. Her præciseres det, om man ønsker ledende personale eller almindelige arbejdere, nogle oplyser, at foretrække arbejdere som er ungkarle osv.

Denne udvikling har ført til en stor "flydende arbejdsstyrke" i det sovjetiske næringsliv, folk drager fra sted til sted, fra virksomhed til virksomhed. Dette gælder både opsagte arbejdere og folk, som selv vælger at sige op for at forsøge at sælge deres arbejdskraft til en højere pris.

En af de få sovjetiske undersøgelser, som frembringer fakta om disse bevægelser på arbejdsmarkedet, oplyser, at gennemsnitsperioden en arbejder er ansat ved en virksomhed kun er 3,3 år. Hver 12-15 år flytter gennemsnitsarbejderen til en ny region, "Hvert år er der dusinvis millioner personer i nationaløkono-

mien som forflyttes", anslår denne forfatter, "deres samlede antal overskrider 100 millioner. Omtrentlige kalkulationer viser, at ikke mere end halvdelen af denne bevægelse har forbindelse med udviklingen af produktionen og af arbejdsstyrken". (26)

I ly af denne flydende arbejdsstyrke finder vi *arbejdsløsheden*. Gennemsnitsarbejderen har 25-30 dage mellem de forskellige jobs, oplyser E. Manevich i Voprosy Ekonomiki nr. 12, 1973. (27) Men bag dette gennemsnit ligger der store uligheder mellem f.eks. faglært og ufaglært arbejdskraft.

På denne måde har kontrarevolutionen frataget arbejderklassen kontrollen over produktionsmidlerne. Arbejdskraften er blevet vare.

PRODUKTIONSMIDLERNE ER VARER

I Ebbings sovjetartikler er et af hovedpointerne, at produktionsmidlerne ikke har karakter af varer. I Kontrast 1.1975 hedder det f.eks.: "Siden Staten ejer og kontrollerer alle virksomheder, er virksomhederne ikke underlagt kapitalismens tvangslov, sådan som den behersker det kapitalistiske marked. I Sovjet er "kreditor" og "debitor" en og samme instans. Hvis en "virksomhed" går med underskud i regnskabet kan ingen slå den konkurs."

I Erik Rudengs hæfte, *Sovjet i dag*, går akkurat den samme teori igen: produktionsmidlerne er ikke varer, de bliver fordelt efter en plan, debitor og kreditor er altid samme instans, staten.

Fejlen ved dette ræsonnement er, at det ikke har sin rod i sovjet-

økonomien, men i skribentens egen fantasi... Ja, selv den officielle sovjetpropaganda giver i dag et helt andet billede.

Lad os først se på statsejendommen. Her indførte de økonomiske reformer midt i 60'erne regler som slog de enkelte statsvirksomheders *relative selvstændighed* fast. En sovjetjurist har opsummeret udviklingen således: "Foretagenerne forvalter selv den ejendom, som står til deres disposition, selv om denne ejendom ikke kun er deres, men også statens". Og videre:

"Den retslige betydning af den nye metode til at bestemme virksomhedernes kompetance består i det forhold, at virksomhederne nu betragtes som et helstøbt retssubjekt, noget som kommer til syne i forskellige økonomiske og retslige forhold både til andre virksomheder og til de overordnede organer." (28)

Kernen i dette er, at det nye bureaukratborgerskab i virksomhedsledelserne kan behandle den formelle statsejendom som *sin* ejendom, at statsvirksomhederne må konkurrere indbyrdes om afsætning og markeder. Den enkelte statsvirksomhed er også økonomisk ansvarlig ved kontraktbrud overfor andre statsvirksomheder.

Yderligere er det vigtigt at være opmærksom på, at de tidligere jordbrugskooperativer, som også er omdannet til bureaukratkapitalistiske foretagener, ingen engang *formelt* er statsforetagener. Disse beskæftiger alene ca. 17 millioner.

På alle områder har dette ført til en kraftig udvikling af varebytte med produktionsmidler. I det socialistiske Sovjet blev produktionsmidlerne *fordelt* efter en socialistisk statsplan.

Denne tildeling af socialistiske produkter indenfor statssektoren er nu blevet erstattet med et åbent *varebytte* med produktionsmidler.

Virksomhederne *køber* nu produktionsmidlerne på *kredit* fra det centrale statsapparat, til at begynde med var renten kun 2-3 procent, efter 1967 ca. 6 procent. Sovjetøkonomer har også taget til orde for højere renteniveau. (29). Tidligere var Gosbank en socialistisk bank, som — i pagt med statsplanen — skaffede virksomhederne midler uden krav om renter og tilbagebetaling. Til gengæld blev virksomhedernes overskud for op mod 100 procents vedkommende også centraliseret af staten. Da stemte sovjetøkonomien overens med Marx' ord:

"Når produktionen er samfunds-mæssig, bortfalder pengekapitalen, mens samfundet fordeler arbejdskraft og produktionsmidler på de respektive virksomhedsgrene." (30)

Udviklingen af kreditsystemet — dvs. indførelse af lånerente — forhold mellem den statsmonopolkapitalistiske centralbank og den enkelte virksomhed, hænger naturligvis sammen med virksomhedens egne muligheder for at akkumulere kapital. Med Kosygin's egne ord fra talen i 1965 som lancerede de store økonomiske reformer: Det "foreslås, at hver enkelt virksomhed opretter sin egen udviklingsfond gennem tilskud fra den profit virksomheden har indvundet. Desuden skal der til fonden lægges en del af de afdrag, som betales til amortisering af anlægskapitalen (afskrivninger på de fra centralt hold tildelte produktionsmidler, red.). I øjeblikket går disse afdrag helt og holdent ind i den centrale kasse til finansiering af

anlægningsvirksomheden, og virksomheden kan ikke selv disponere over disse midler." (31)

I en artikel i NKPs tidsskrift *Verden og Vi* 9-10 1968, hentet fra "World Marxist Review" opsummerer Jefimov og Rutgajser den økonomiske reform i deres hjemland. De peger på, at "under de nye driftsforhold udvides kilden til kapitalinvesteringer i virksomhederne. En særlig rolle spiller her investeringsfonden. Denne fond dannes hovedsagelig af virksomhedernes profit og afskrivningerne." (32)

Forfatterne fastslår imidlertid skuffede at "denne fond udnyttes imidlertid ikke endnu i tilstrækkelig grad". Dette forklarer de med, at finansielle ressourcer er utilstrækkelige ressourcer når udstyr, byggematerialer ikke altid kan skaffes for pengene. Men de har anvisningen og løsningen klar: "*Metoder til at udvide engroshandelen med produktionsmidler, vil komme til at spille en særlig rolle i forbindelse med det, som er nævnt ovenfor*" (33). De kalder det for en *nøgleopgave* for den økonomiske reform, og klager over, at det centraliserede forsyningssystem som hidtil har eksisteret skaber alvorlige vanskeligheder i produktionen.

De bringer også et eksempel fra olie- og benzindepotet i Voronesj ind, for at vise fordelene ved at gå bort fra strengt normeret salg af benzin: "Overgangen for ubegrænset salg, har gjort det muligt for depotet at skære brændslagslagrene ned og forenkle bedriften betydeligt. For forbrugeren er nødvendigheden af, at købe op og lagre bortfaldet. Nu kan man købe så meget man har lyst når man har brug for det." (34)

Jefimov og Rutgajser kan videre oplyse, at i "en række byer, er der åbnet butikker, hvor der sælges udstyr, instrumenter og apparater". (35)

De har imidlertid også flere guld-korn på lager om denne form for "socialisme". Udvidelsen af engros-handelen fremhæves, fordi den giver køberen anledning til at "øve økonomisk pres på producenten", men producenten på sin side får mulighed for, "at studere efterspørgselen bedre". Ja, der snakkes til og med åbent om, at disse metoder, "forudsætter et indgående studium af samfundets behov og markedskonjunkturerne og dybtgående kendskab til den kommercielle side af spørgsmålet." (36)

Her fremstilles produktionsmidlerne varekarakter åbent og utilsløret. Ebbing og Co. lukker fortvivlet øjnene og mumler deres ritual om at produkterne fordeles i et system, hvor "debitor" og "kreditor" er en og samme instans. Det er muligt at de tror på dette, men teologi er altid en elendig erstatning for videnskabelighed.

PROFITTE STYRER "PLANEN"

Arbejdskraften er vare, arbejderne er frarøvet ejendomsretten og den reelle kontrol over produktionsmidlerne, de må sælge deres arbejdskraft for at leve. Produktionsmidlerne omsættes som varer, de og pengene er kapital, midler til *udbytning* af fremmed arbejde. Det er på dette grundlag, vi kan slå fast, at merværdiloven også er den økonomiske grundlov i dagens Sovjet, som i ethvert andet kapitalistisk samfund.

Dette kommer også til udtryk i den

officielle økonomiske retorik. I Kosygins tale, var et af hovedpunkterne "at styrke og udvikle rentabilitetskravet og forstærke den økonomiske ansporing af produktionen ved hjælp af midler som pris, profit, præmier og kredit." (37)

Denne linie blev stadfæstet af den 23. partikongres i 1966, og det er interessant at mærke sig, at sovjetrevisionisterne selv fremhæver dette, som en *ny* ordning: "*Fra nu af* (vor fremh.) vil arbejdet til virksomheder og fabrikker fremfor alt blive bedømt efter omsætning af producerede varer, med andre ord på basis af profit og lønsomhed". (38)

Og herrerne Jefimov og Rutgajser, som vi før har citeret, har med vanlig klarhed givet udtryk for, hvilke konsekvenser dette har for virksomhedernes produktionsplaner: "Stræben efter højere rentabilitet tvinger virksomhederne til at producere stærkt efterspurgte varer, eller varer af bedre kvalitet. De nye priser får dem også til at få ind for dette." (39)

At jagten på profit er sat i højsædet ændrer selvsagt også *statsplanens* indhold. I stedet for at skulle tilfredsstille de samfundsmæssige behov er statsplanen i det kapitalistiske Sovjet blevet reduceret til et udtryk for virksomhedernes egne *prognoser* om fremtiden. Bureaukratborgerskabet i den enkelte virksomhed vurderer, ud fra jagten på profit, målsætningerne for produktion og omsætning, behovene for produktionsmidler og arbejdskraft. Dette vedtages så med små ændringer, og virksomhederne "pålægges" ud fra dette at følge deres egen kurs!

Allerede Kosygins tale varslede statsplanens reducerede rolle da han fastslog: "Dersom de økonomiske

forbindelser mellem virksomhederne er godt organiseret, og hvis kontaktsystemet udvikles, kan man mere og mere indskrænke antallet af produkter, som anføres i statsplanen, og sammenfatte målene i større grupper." (40)

Som nævnt har et nøglepunkt i den økonomiske kontrarevolution været at *virksomhederne* selv beholder en stor del af profitten. I det første år efter reformen beholdt virksomhederne i gennemsnit 26% af profitten. I 1968 var det steget til 33% og i 1969 til 40%. (41)

Den største del af disse tilbageholdte profiler går til produktionsudviklingsfonden, dvs. at merværdien omdannes til ny kapital, akkumuleres. Hans Ebbing forsøger i Kontrast nr. 1.75 at lade som om dette ikke forekommer. "...hvis direktørerne kunne have anvendt profitten til nyinvesteringer, til kapitalakkumulation, ville de netop i opstartningsfasen have skåret ned på luksusen i det private, uproduktive forbrug, for at øge merværdiproduktionen med øgning i akkumulationen.

— Men dette har de ikke adgang til. Derfor må "profit" i sovjetøkonomien stadig øge det uproduktive forbrug. Det er det eneste *direktørerne* kan bruge merprodukter til. Ellers bestemmer planen rammen for reinvestering af det sociale merprodukt." (42)

Ebbing forsøger her at lade som "planen" står i en antagonistisk modsætning til "direktørerne", og at de sidste kun kan disponere over øgede private konsumgoder hvis profitten øges. Dette er på ny en norsk revisionistisk ønsketænkning når

sovjetkapitalismen skal bortforklares. Ebbing glemmer f.eks. — hvis han da overhovedet ved det — at den nye virksomhedslov fra 1965 garanterer at "virksomhedernes egne mål i reglen *ikke* skal ændres af overordnede instanser". (43)

Og en amerikansk økonom, som deltog på en delegation, det revisionistiske "US Communist Party" organiserede, kunne da også rapportere følgende fra sine samtaler med forskellige sovjetdirektører:

"Først af alt, alle planer skabes på virksomhedsplan, og bliver derefter forelagt højere myndigheder til gennemsyn. Ikke i nogen tilfælde blev vi fortalt om et eksempel, hvor højere myndigheder havde ændret den forelagte plan i nogen betydningsfuld grad. For det andet, virksomhederne har tilladelse til, at beholde en trediedel af profitterne efter skatterne til reinvestering *udenom planen*; dvs. direktørerne har frihed til at investere profitten for at udvide kapaciten eller for at opkøbe andre fabrikker i samme industribranche... på den måde som synes mest profitabel." (44)

Jagten på profit — maksimal profit er som før nævnt den særegne form merværdiloven får under statsmonopolkapitalismen. Men profit er — som nævnt indledningsvis — kun "merværdiens forvandlede form" dvs. merværdien set i forhold til hele den indskudte kapital. Også i dagens Sovjet er, med Marx' ord fra Kapitalen, "produktionen af merværdi... produktionens direkte hensigt og bestemmende motiv."

SOCIALIMPERIALISMEN

Statsmonopolkapitalismen i Sovjet

er kapitalismen i imperialismens epoke. Lenins ord om socialimperialisme, dvs. socialisme i ord, imperialism i handling er blevet til den mest dækkende karakteristik. Også her forsøger Ebbing at skramle med sine grydelåg og buldre op om AKP(m-l)s "teoretiske bankerot" og umarxisme.

Jeg skal derfor påny forsøge at se seriøst på hans argumenter. Kort skitseret går disse ud fra, at vi kommunister "opererer med et Kautskyansk imperialismebegreb, — som udleder imperialismen af de politiske og militærstrategiske fremtrædelsesformer."

At vi ikke *gør* dette er én sag, og interesserede kan let checke, at Ebbing polemiserer i sin egen himmel ved at læse AKP(m-l)s dokument om Socialimperialismen (Oktober 1975). Men lad os her alligevel *begynde* med at se på militære spørgsmål og Ebbings påstand om "kautskyanisme", vi giver ham hellere end gerne denne koncession.

Noget af det, vi har påpeget er bl.a., at ikke bare Sovjets statsstyre og økonomi, men også den sovjetiske krigsmagt blev reorganiseret og omdannet efter Stalins død. De strategiske principper blev ændret fra *aktivt forsvar* og *modangreb*, til *overraskelse* og *angreb*. Vi har påpeget at Sovjet — sammen med den anden imperialistiske supermagt USA — fører an i militær oprustning og krigsforberedelse. Ikke bare USAs, men også Sovjets krigsflåde patruljerer i dag alle verdenshave. Bl.a. for at beskytte deres globale militære interesser, med kravet om fri passage i stræderne, har Sovjet været en aktiv modstander af kystlandenes udvidelse af fiskerigrænserne og forsøgene på at etablere 200

mils økonomisk zone.

Og vi har ikke mindst påpeget, at Europa står i brændpunktet for Sovjets militære oprustning, 2/3 af dets samlede militærstyrker findes her. Så sent som i foråret 1975 holdt Sovjet en international marineøvelse, Ocean, som bl.a. indbefattede landgangsøvelser mod norsk territorium.

Ebbing undlader i sine artikler at vurdere slige fakta, snakker rask væk om "militære fremtrædelsesformer" og "kautskyanisme". Måske tror han til og med at have sagt noget klogt?

Lad os da se på hvad Lenin sagde om Kautsky: "Det væsentlige er, at Kautsky skiller imperialismens politik fra dens økonomi, idet han taler om annektioner som en politik finanskapitalen "foretrækker", og stiller den op mod en anden angivelig mulig borgerlig politik på samme basis, nemlig finanskapitalens." (45)

Lenins point er nemlig, at der er en intim og lovmæssig *sammenhæng* mellem økonomien og politikken. Derfor kan vi forklare Sovjets militære oprustning, rivaliseringen med USA om indflydelse og herredømme og okkupationen af Tjekkosllovakiet netop ud fra, at Sovjets økonomiske basis også er kapitalistisk og imperialistisk.

For Ebbing er sagen værre. For han skal forklare at dette sker, til trods for hans egne ord om, at Sovjet ikke er kapitalistisk men "statssocialistisk"! Løsningen er, at Ebbing ikke alene benægter enhver sammenhæng mellem økonomi og politik, nej, det sidste bliver til og med erklæret som uinteressante "fremtrædelsesformer"! Dette er selvsagt kautskyanisme så det driver, det er til og med endda værre!

Et andet af Ebbings bidrag til marxismen udvikling er en udtalelse om, at "imperialismens natur bliver kun forstået i sine overfladeytringer når vi bestemmer den som knyttet til "supermagter" og ikke til den internationale monopolkapital". (46) Her får vi intet mindre end den statsløse imperialismen lanceret i en sætning. Det betaler sig at henvise til Lenins ord:

"For imperialismen er det netop karakteristisk, at bestræbelserne *ikke bare* går ud på at annektere jordbrugsområder, men også højt udviklede industriområder (Tysklands appetit på Belgien, Frankrigs på Lothringen); for det første tvinger den fuldførte opdeling af jorden til, ved en *nyopdeling* at strække hånden ud mod *ethvert* territorium, og for det andet er det karakteristisk for imperialismen, at nogle stormagter kappes om hegemoniet..." (47)

KAPITALEKSPORTEN

Afslutningsvis kan det da være på sin plads, at se på et af de vigtigste økonomiske kendetegn ved imperialismen; at *kapitaleksporten* får særlig stor betydning. På ny er Ebbings svar at benægte virkeligheden. Bl.a. "slår han fast", selvsagt uden argumenter, at Sovjet ikke kan reinvestere eventuel profit fra handel på verdensmarkedet (i form af verdensvaluta) i kapitalistisk produktion udenlands.

Som vist i en særlig artikel om Sovjets udbytning i Den tredje Verden (Materialisten nr. 3, 1975), er det modsatte tilfældet: I løbet af kort tid har Sovjet etableret sig i 12 udviklingslande i Afrika, Asien og Latin-Amerika gennem såkaldte "joint ventures". I Nigeria

har Sovjet etableret en bilfabrik sammen med lokale kapitalister, Sovjets bureaukratkapitalister kontrollerer 60% af aktiekapitalen og besidder både bestyrelsesformandsposten og andre nøgleposter. (48) På samme måde har Sovjet indenfor Comecon taget initiativ til internationale "socialistiske" koncerner.

I tilknytning til denne direkte form for kapitalinvesteringer kommer Sovjets brug af kredit. Ebbing omtaler selv forholdet til Indien således: "Låneydelserne fra Sovjet bliver således bundet til et varebytte mellem de to lande — "til gensidig fordel" som russerne siger." (49) Lenin fremhæver netop eksporten af *lånepkapital*, at statslån som en vigtig metode ved siden af de direkte investeringer i industriforetagener. "Den mest almindelige fremgangsmåde er da følgende: som betingelser for et lån kræves at en del af lånet skal bruges til køb af produkter fra kreditorlandet, især rustningsmateriel, skibe osv. ... Kapitaleksporten bliver et middel til at fremme vareeksporten". (50)

Nu står egentligt kun supereksamplet i Ebbings luftkastel tilbage: polemikken om "at sælge dyrt og købe billigt". Både i Røde Fane (AKPm-l's teoretiske tidsskrift) og i anden kommunistisk litteratur bliver dette fremhævet som et vigtigt kendetegn ved socialimperialismen. Sovjet sætter selv monopolpriser på sine produkter og udnytter sin magtstilling til at købe fattige lændes varer under deres værdi. En del af det, Sovjet køber i den 3. verden, bl.a. olie under Oktoberkrigen, er senere blevet solgt videre til vestligt-kapitalistiske lande med skyhøj fortjeneste.

På dette punkt bobler Ebbing helt

over af ironiserende forfærdelse. For "købe billigt, sælge dyrt" kender vi jo helt fra antikkens handelsmænd til enhver handlende småborger. "Men den lille handelsmand på hjørnet bliver vel ikke imperialist af den grund".

For Ebbing er det mere teoretiske point, at AKP(m-l) gennem at henvise til "sælge dyrt og købe billigt" nærmest bryder med Marx" påvisning af, at al reel værdiskabelse sker i produktionen gennem menneskeligt arbejde, altså ikke i *distributionen*. Fabrikanten og handelskapitalisten deler bare den merværdi mellem sig, som er skabt i produktionen. Efter princippet om det lige eller ækvivalente bytte, må i gennemsnit priserne på alle varer derfor falde sammen med *værdien* af alle varer som sælges på verdensmarkedet.

Det Ebbing legende let hopper over er, at dette netop *ikke* betyder, at *alle* varer sælges til deres værdi. Tværtimod; "Under indflydelse af svingningerne i det indbyrdes forhold mellem efterspørgsel og udbud, ligger varepriserne stadig lavere eller højere end varens værdi. Prisernes afvigelse fra værdien er ikke resultat af en eller anden fejl i værdilovens virkning, men er tværtimod den

eneste mulige måde, denne lov sætter sig igennem på." (51)

I imperialismens epoke kommer dette skarpt til udtryk i monopolkapitalens udbytning af de arbejdsde masser i koloniale og halvkoloniale lande. Først og fremmest sker dette gennem kapitalinvesteringerne i disse områder. Monopolerne beriger sig "på *ikke-ækvivalent* varebytte, dvs. ved at sælge deres varer til de afhængige og koloniale lande til priser som ligger langt over varens værdi, og opkøber varer som produceres i disse lande, til utroligt lave priser som ikke dækker deres værdi." (52)

Netop derfor er "at købe billigt og sælge dyrt" et enkelt udtryk for et vigtigt og typisk træk ved de økonomiske lovmæssigheder under monopolkapitalismen og imperialismen.

På endnu et fæst bliver socialimperialismens økonomiske grundlag lettere at forstå.

Hans Ebbing vil gerne fremstå som marxist og teoretisk "kejser". Nok engang ser vi sandheden i H.C. Andersens sylespidse replik: "Men han har jo ingen klæder på".

Sigurd Allern

HENVISNINGER

(1) Karl Marx: Kapitalet, Tredje boken, s. 779-780, Bo Cavefors /Clarte 1973 (2) Politisk økonomi — Lærebok, s. 69, Oktober forlag 1975	(3) Lenin: Om dialektikken, s. 214 i Marx-Engels Marxisme, Ny Dag, 1952 (4) Politisk økonomi — Lærebok, s. 108 Oktober forlag, 1975

- (5) Lenin: Karl Marx, s. 19 i Marx-Engels Marxisme, Ny Dag, 1952
- (6) Karl Marx: Kapitalet, Førsta boken, s. 444, Bo Cavefors/Clarke, 1969
- (7) Lenin: Imperialismen, s. 99, Ny Dag, 1969
- (8) Lenin: Imperialismen, s.98, Ny Dag, 1969
- (9) Stalin: Economic Problems of socialism in the USSR, s. 43, Foreign Languages Publishing House, Moscow, 1952
- (10) Engels: Sosialismen fra utopi til vitenskap, s. 49, Ny Dag
- (11) Lenin: Den truende katastrofe og hvordan den skal bekjempes, verker i utvalg, bind 7, s. 109, Ny Dag 1957
- (12) Stalin: Economic problems of socialism, op.cit, s. 45
- (13) Marx: Kritikk av Gothaprogrammet, s. 24, Ny Dag, 1951
- (14) Marx: som ovenfor, s. 15
- (15) Marx: som ovenfor, s. 16
- (16) Marx: som ovenfor, s. 16
- (17) Chi Yen: Ideological Weapon for Restricting Bourgeois Right, Peking Review nr. 22, 1975, s. 9
- (18) Hans Ebbing: Marxisme og socialopportunisme, Kontrast nr. 1-75, s. 76
- (19) Mara & Islami: Vareproduksjonen under sosialismen, Marxistisk Forum nr.1-74, s.39
- (20) Gengivet i Kina i dag, nr. 5-75, s. 20
- (21) Marx: Klassekampene i Frankrig 1848/50, s. 216 i Marx/Engels, Udvalgte Skrifter bind I, København 1971
- (22) Citeret i Peking Review, nr. 38, 1975, s. 24
- (23) Citeret i Guardian, New York, nr. 25 1975, s. 14
- (24) Koval/Miroshnichenko: Fundamentals of Sovjet Economic Planning, s. 286, Novosti Press, Moscow 1972.
- (25) Omtalt i Peking Review, nr. 58 1975, s. 24
- (26) V.S. Nemchenko: Mobility of Labor Resources, Problems of Economics, okt. 1974, s. 80-88, citeret i Guardian (New York) 25. juni 1975, s. 24
- (27) Gengivet i artiklen: Wage slavery introduced, Guardian, New York, 25. juni 1975, s. 14
- (28) V. Laptev: De sosialistiske foretaks rettigheter, Verden og Vi, nr. 5, 1966
- (29) Oplysning hentet fra M. Nicolaus, Cycles in Soviet economy, Guardian 13. august 1975, s. 13
- (30) Marx: Kapitalet, Andra Boken, s. 315, Bo Cavefors/Clarke, 1971
- (31) Økonomiske reformer, A.N. Kosygins tale 27. sept. Fakta om Sovjetunionen, København 1965, s. 18
- (32) Jefimov og Rutgajser: Den økonomiske reform i Sovjetunionen, Verden og Vi nr. 9-10 1968 s. 15
- (33) Jefimov og Rutgajser: som ovenfor s. 15, vor understr.
- (34) som ovenfor s. 15
- (35) som ovenfor s. 16
- (36) som ovenfor s. 17
- (37) Økonomiske reformer, som ovenfor.
- (38) P. Vladimirov, What the 23rd Congress of the CPSU discussed, Novosti Press agency Publishing House, 1966
- (39) Jefimov og Rutgajser, som ovenfor, s. 17

- (40) Økonomiske reformer, som ovenfor.
- (41) Y.N.Drogichinsky: The economic reform in action, in Soviet Economic Reform, Progress and Problems, Moscow 1972, s. 207. Ref. av M. Nicolaus i USSR — a planned economy? Guardian 2.juli 1975
- (42) Kontrast nr. 1-75, s. 75
- (43) Citeret i Nicolaus: Economic plan..., 9. juli 1975, s. 13, Guardian
- (44) Report of a recent visit in the USSR, i Red Papers 7, How capitalism has been restored in the Soviet Union and what this mean for the world Struggle, Revolutionary Union, Chicago 1974, s. 141
- (45) Lenin: Imperialismen, s. 102 Ny Dag
- (46) Kontrast nr. 3-75, s. 18
- (47) Lenin, Imperialismen, s. 101 Ny Dag
- (48) Hsinhua News Agency, 2113, 1975
- (49) Kontrast nr. 3-75
- (50) Lenin, Imperialismen s. 74
- (51) Politisk økonomi, citeret ovenfor, s. 81
- (52) Politisk økonomi, s. 237.

Fra april kommer KOMMUNIST hver 14. dag. Hvis du tegner abonnement nu får du tilsendt KOMMUNIST året ud for 40,- kr. Indsend kuponen herunder eller ring (01) 128797 (efter kl. 13).

Ja, jeg ønsker at abonnere på
KOMMUNIST 1976 ud:

Postomdelt ☐ 40,- kr.

Tilsendt i kuvert ☐ 50,- kr.

beløbet vedlagt i check ☐

beløbet indsættes på giro 6 140807 ☐

NAVN: _____

ADRESSE: _____

POSTNR.: _____

PORTO

KOMMUNIST

Ravnsborg Tværgade 7 st.tv.
2200 København N

FRA APRIL UDKOMMER KOMMUNIST HVER 14. DAG !

FRA

FORLAGET OKTOBER

KORT OM KFML

I denne pjece gives et kortfattet rids af KFMLs baggrund, udvikling og politik.

Der gøres rede for KFML's opståen og historie. Kampen mod revisionismen i den internationale kommunistiske bevægelse.

Desuden fremlægges KFMLs syn på de forskellige områder af den danske klassekamp.

Endelig gøres der rede for de organisatoriske principper, KFML er opbygget efter.

PJECE OM DEN »DEMOKRATISKE JUNTA«

Forlaget Oktober har udsendt en pjece om den »Demokratiske Junta« i Spanien. Pjecen blev udgivet i maj 75 af PCE(m-l), Spaniens Kommunistiske Parti (marxister-leninister), KFMLs spanske broderparti. Oktober har nu fået pjecen oversat.

Pjecen gennemgår bl.a., hvem der er med i »Juntaen«, »Juntaens« program og erklæringen fra dens proklamation i juli 74 i Paris.

Pjecen viser, hvordan den »Demokratiske Junta« langt fra at være nogen »opposition«, er et nyttigt redskab for det spanske oligarki, imperialismen og den internationale reaktion.

**EN NY SANGBOG ER UNDER FORBEREDELSE
FÆRDIG OMKRING 1. MAJ.**

BESØG

BOGBUTIKKEN »1. MAJ«

Rosenborggade 5, kld., 1130 København K. tlf. (01) 128797

Åbningstider: Ma-to: 13-17.30, fr: 13-19, lø: 11-13.

&

BOGBUTIKKEN »OKTOBER«

Vestergade 64, 8000 Århus C.,

Åbningstider: Ma-fr: 15-17.30, lø: 10-13.

ABONNER PÅ

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Teoretisk tidsskrift for KFML.

Abonnement 40 kr. pr. år.

Indsættes på

GIRO 921 41 27,

Forlaget OKTOBER,

Ravnsborg Tværgade 7, st.tv.,

2200 København N.

Alle tidligere numre af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT
kan købes i KFML's bogbutikker.

